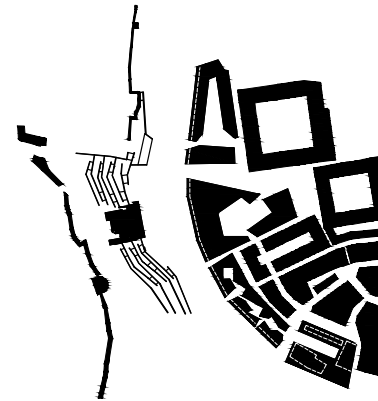

BURSA | HANLAR BÖLGESİ ÇARŞIBAŞI
KENTSEL TASARIM PROJE YARIŞMASI

ÖNSÖZ

01. ÜST ÖLÇEK

1. Kavramsal Yaklaşım
 - a. Kentsel Kimlik Öğeleri ve Katmanları
 - b. Bursa Kültür Aksı Bileşenleri
2. Kentsel Stratejik Yaklaşım
 - a. Parçalı Yeşil Alanlar: Kentsel Yeşilin İzini Sürmek
 - b. Kentsel Farkındalık Ve Süreklilik: Bütünleştiren Ulaşım Aksı – Entegre Yeşil Ve Kültürel Aks
3. Kentsel Bütünü Kavramak

02. PEYZAJ PLANLAMA VE TASARIMI

1. Kentsel Etkileşim-Erişilebilirlik
2. Ekosistem Hizmetleri
3. Sürdürülebilirlik-Yağmursuyu Yönetimi-Yenilenebilir Enerji Kullanımı-Doğal Veriler
4. Hanlar Bölgesi Tasarım Yaklaşımı

03. KENTSEL TASARIM ÖLÇEĞİ

1. Mevcut Kentsel Tarihi Dokunun Görünür Olması ve Korunarak Yeniden Programlanması
 - a. Kültür Aksının Tanımlanması ve Kopuk Parçaların Bütünleştirilmesi
 - b. Kale Ve İç Kalenin Kentin Prestij Odağı Olarak Tanımlanması
 - c. Kale Altından Hanlar Bölgesine Akışı Sağlayan Sokakların Kentsel Akslar Olarak Programlanması

04. MİMARİ ÖLÇEK

1. Açık Alan Kurgusu
 - a. Tarihi Odakların Yeniden Programlanması
 - b. Düğümlenen Odak Meydanlar

05. ÖNERİ YAPILAR

1. Eski Yapı Yeni Program
2. Eski Yapı Yeni Ek
3. Yeni Yapı

İÇİNDEKİLER

Bursa Osmanlı İmparatorluğu’nun ilk başkenti olmasının yanı sıra M.Ö. 7. Yüzyıldan günümüze kesintisiz yerleşim görmüş ve bu yerleşimlerin izlerini iyi taşıyan bir kenttir. Planlı gelişmenin benimsendiği 1930’lu yıllara kadar tarihi değerlerini koruyan Bursa, bu tarihten sonra başlıca ana aksların geçirilmesi ve yaşanan yangınlar sonucunda eski yerleşim dokusunu kaybetmeye başlamıştır. Buna karşın Sur içerisindeki doku ve kentin merkezi olma niteliğini hep koruyan Hanlar Bölgesi olabildiğince korunmuştur.

22 Haziran 2014 tarihinde Bursa Büyükşehir Belediyesi koordinasyonunda hazırlanan “Bursa ve Cumalıkızık: Osmanlı İmparatorluğu’nun Doğuşu” isimli “Adaylık Dosyası” kapsamında Hanlar Bölgesi (Orhan Gazi Külliyesi ve Çevresi), Sultan Külliyesi (Hüdavendigâr, Yıldırım, Yeşil, Muradiye) ve Cumalıkızık Köyü alanları UNESCO Dünya Miras Listesi’ne dünyanın 998., Türkiye’nin ise 12. Miras alanı olarak kabul edilmiştir.

Özellikle 2000’li yıllarla birlikte Bursa’nın daha yeşil ve tarihi değerleri ile ön plana çıkan bir kent olabilmesi adına yerel yönetimlerce büyük ölçekli yeşil alan yatırımları, dönüşüm projeleri, yarışma yolu ile tarihi alanların geliştirilmesine yönelik kentsel tasarım projeleri elde edilmiş ve uygulanmıştır. Ancak tüm bu projelerde ve fizik mekanda yapılan uygulamalarda tüm bu alanlar bir arada ele alınmadan, birbirleri ile bütünleşmeden, her biri kendi içerisinde çözülmüştür. Bunun başlıca nedeni bu alanlar arasında aşılması oldukça zor olan büyük ölçekli ulaşım akslarının varlığı olmasının yanı sıra eski kentsel dokunun süreç içerisinde değişimi ile birlikte organik bağların kopmuş olmasıdır. Oysaki tüm bu alanlar farklı dönemlerde gelişmiş ancak birbiri ile bağlı kent katmanlarıdır.

Buradan yola çıkarak “Çarşıbaşı yalnızca bütünün bir parçası” diyerek Bursa’nın tüm tarihi değerlerini ve yeşil alanlarını bütünleştirmek gerektiği fikrini ortaya koyduk ve projemizi bu fikir üzerinde geliştirmeye çalıştık. Karşılaştığımız başlıca engellerden biri yarışma ölçeğinin Çarşıbaşı ve Hanlar Bölgesi ile sınırlı kalması nedeni ile halihazır ve 1/5000 ölçekli nazım imar planı dışında kentsel mekanı şekillendirecek yeterli veriye sahip olmamamızdır. Bunun yanı sıra kent ölçeğinde çalışılması nedeni ile yarışma için verilen süre oldukça yetersizdi. Ancak yönetim planı ve ulaşım master planı verilerinden de yola çıkarak;

Kavramsal yaklaşımımızı kent ölçeğinde, Çekirge’den Cumalıkızık’a uzanan, tüm bu alanları ve Bursa’nın önemli kent parklarını birleştirme fikri üzerine kurguladık,

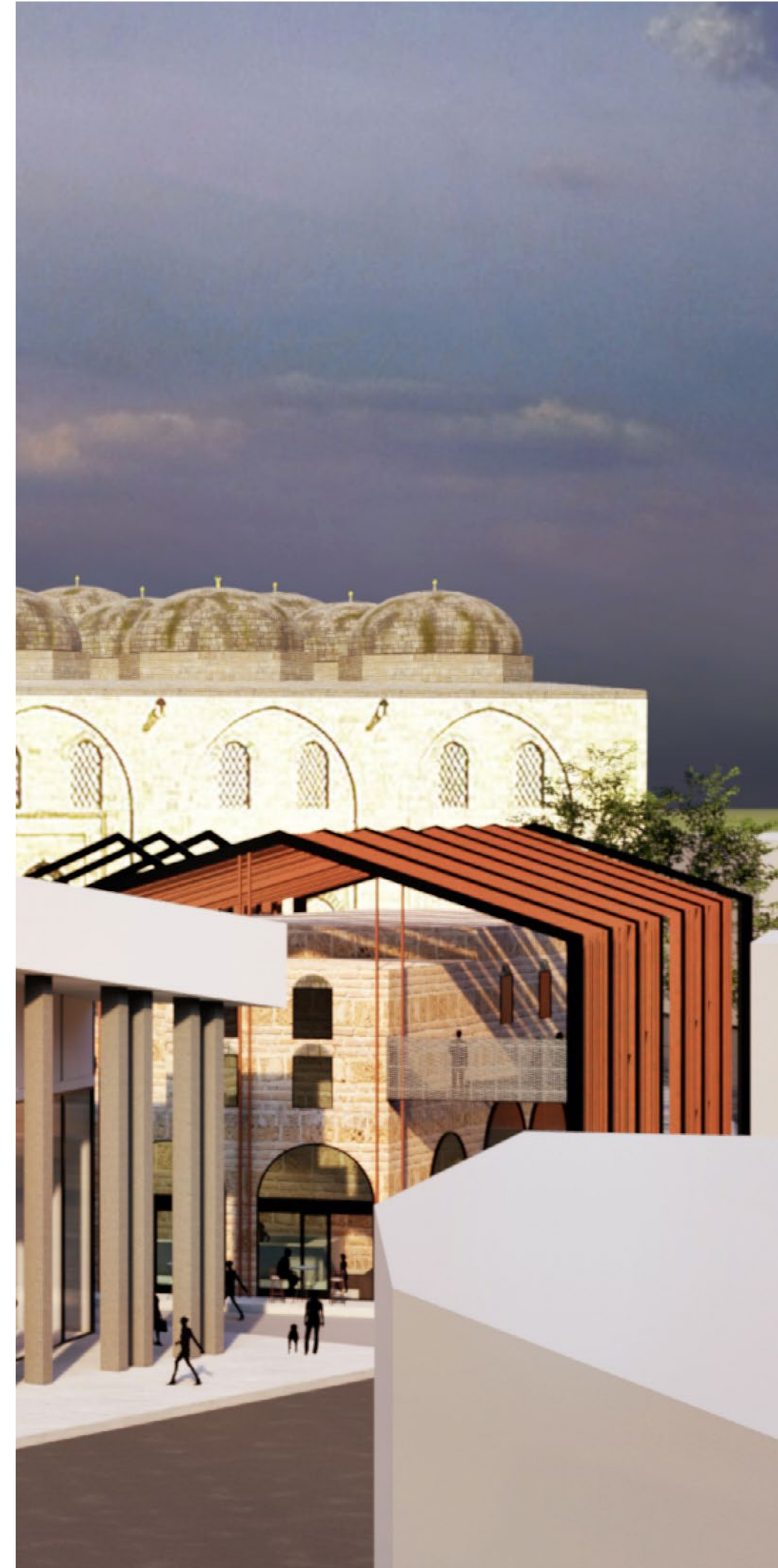
1/2000 ölçekli vaziyet planını, kentsel ve arkeolojik sit alanı sınırları ile yönetim alanı sınırlarının yanı sıra fiziki mekanı göz önünde bulundurarak belirledik, Hanlar Bölgesi ve Çarşıbaşı’nı sur içinden ayıramayacağımız için tüm bu alanları bir arada ve birbiri ile bağlanacak şekilde ele aldık,

1/500 ölçekli kentsel tasarım çalışmasını, yarışma alanı ve bu alanın sur içi ile bağlantısını sağlayan Balibey Han odak olacak şekilde kurguladık,

1/200 ölçekli, plan, kesit ve görünüşleri ise mevcut hanların yeniden programlanması sonucu oluşacak mekanlar ile yeni kurguladığımız mekanların fiziksel boyutunun yanı sıra mevcut doku ile ilişkisini, sosyal ve ekonomik etkilerini gösterecek şekilde hazırladık.

Tasarımımızın çıkış noktasının yarışma şartnamesinde de belirtildiği üzere Osmanlı kentlerinde bildiğimiz anlamda büyük ölçekli ve boş meydanların olmaması, hanların etraflarında her zaman bir konut dokusunun bulunması ve avlularının bu bağlamda önemli kamusal alanlar olduğunu belirtmek isteriz. Bu doğrultuda proje kapsamında koruma amaçlı imar planlarında meydan olarak gösterilen alanda önerilen yapıların mülkiyetinin kamunun elinde kalması ancak içlerinde yer alacak mekanların kiralanması sonucunda elde edilecek gelirin de alanın kamulaştırması için yapılan harcamaların bir kısmının kamuya geri dönmesi anlamında faydalı olacağı düşünülmektedir.

ÖNSÖZ

Bursa kentinin kimlik değerini oluşturan öğelere bakıldığında;

- Bursa'nın verimli bir ova ve genişçe bir tarımsal hinterland içinde merkezi yer alması,
- İstanbul gibi bir dünya kentinin çok yakınında olması ve onunla özel ilişkiler içinde bulunması,
- Uzun mesafe (uluslararası) ticarete önemli bir merkez olma niteliği,
- İpek ve ipekli dokuma başta olmak üzere bir sanayi merkezi olma işlevinin varlığı,
- Kaplıcaları dolayısıyla bir dinlenme ve tedavi merkezi işlevi görmesidir.

• MÖ 700- MÖ 74 / BİR TERAS KALE KENT / BİTİNYA KALE KENTİ: PRUSİAS
Kent ilk olarak ortaya çıkması ve çevresinin surlarla çevrilmesi, yöreye M.Ö.7.yüzyıl-da yerleşen ve M.Ö.327'de bağımsız bir krallık haline gelen Bithynialılar tarafından, Bithynia Kralı I. Prusias (M.Ö.232-192) döneminde gerçekleşmiştir. Roma'nın Kartaca Kralı Hannibal Roma İmparatoru ile yaptığı savaşı kaybedince askerleriyle birlikte I. Prusias'a sığınmış (M.Ö.188) ve onu Roma ile savaşması için teşvik etmiştir. Bu sırada Bithynia Kralı ve Hannibal bir Antik Yunan kenti olan ve Odrys (Nilüfer) Çayı ile Olympos Mysios (Uludağ) arasında bulunduğu tahmin edilen Atussa kentini ele geçirerek, yakıp yıkmışlardır. İşte bu kentin yerine Hannibal'ın önerisiyle Prusias kurulmuştur.

• MÖ 74- MS 395/ BİR ROMA KALE VE KAPLICA KENTİ: PRUSA ve MS 395-MS 1326/ BİR BİZANS KAPLICA KENTİ: Pythia (ÇEKİRGE) VE İPEK KENTİ: PROUSA

Bithynia Krallığı M.Ö. 74 yılında IV. Nikomedes'in ölümü sonrasında, vasiyetine uygun olarak Roma İmparatorluğu'na katılmıştır. Roma döneminin ilk yıllarında önemsiz bir kale kent olan Bursa'da sıcak su kaynaklarının bulunması, ona özel bir nitelik kazandırmıştır. M.S. 84 yılında imparator Trajan döneminde kent, senatosu bulunan birinci sınıf bir kent haline gelmiş ve kentte imar çalışmaları başlamıştır. Vali Plinius'un çalışmaları ile **Çekirge**'deki kaplıcalar geliştirilmiş, kent (kale içi) imar edilmiştir (Tekeli, 1999, s. 9,10).

M.S. 395'de Doğu Roma imparatorluğu kurulduktan sonra, imparator Justinianos (525-565), Pythia (Çekirge)'da bir hamam ve günümüzdeki Hüdavendigar Camisi'nin yerinde bir saray yaptırarak küçük bir kaplıca kenti kurmuş, karısı imparatoriçe Theodora, 4000 kişi ile birlikte burada elenme geleneğini başlatmıştır. İmparator I. Justinianus döneminde hem Bursa'da bulunan kaplıcaların ünü yayılmış, hem de Çin'den kaçak olarak getirilen ipek tohumları çoğaltılarak, M.S. 555'lerde ipek üretimine başlanmıştır. 'Kaynaklarından dolayı senatosu bulunan birinci sınıf bir kent haline gelmiştir. M.S. 395- 1326 arasındaki yaklaşık bin yıl süresince Bursa bir Bizans kenti olmuştur.

• MS 1326 – MS 1920/ BİR OSMANLI BAŞKENTİ VE DÜNYA TİCARET KENTİ MERKEZİ (EMPORIUM): BURSA

Bursa, 1326 yılında Sultan Orhan tarafından Osmanlı topraklarına katılarak Osmanlı Devleti'nin başkenti olmuştur. İlk Osmanlı parası olan gümüş sikke (akçe) 1327'de Bursa'da basılmıştır. Bu dönemde kent imar edilerek, Osmanlı Devleti'nin en güçlü hükümet kurumu olan saray bu kentte kurulmuştur. Bursa'nın alınmasıyla, kale ve çevresine stratejik mecburiyetler nedeniyle sadece Türkler'in yerleştirilmesi sağlanarak, Rumlar kalenin kuzeyine taşınmıştır. 1432'de şehre gelen B. de La Broquiére, kalede 1000 kadar evin bulunduğunu belirtmiştir (Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 1992, s.446)

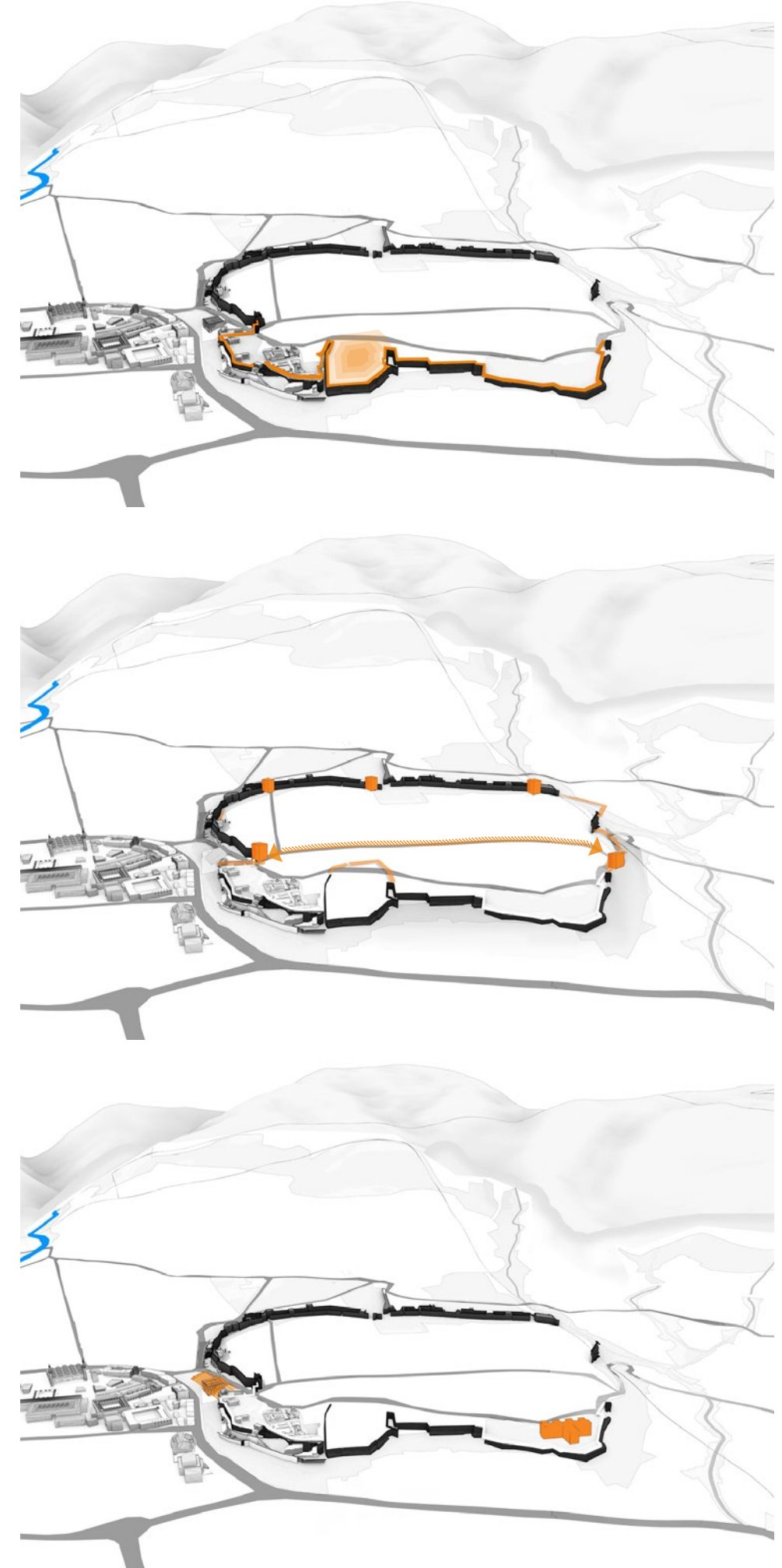
¹Bursa ipekçiliği konusunda çok değerli bir çalışma yapmış olan F. Dalsar'a göre Osmanlıların Bursa'yı aldıkları yıllarda Bursa ve civarında bir ipek üretiminin varlığı bilinmemekte ise de çok gelişmiş bir üretim olduğu söylenmemektedir. Hem miktarın az olması hem de büyük olasılıkla kozadan iplik çekilmesinin bilinmemesine bağlı olarak, kozalar yolunarak ipek sağlanmış, daha sonra da erilmiştir (Tekeli, 1999, s.9,10).

01. ÜST ÖLÇEK

1. KAVRAMSAL YAKLAŞIM

a. KENTSEL KİMLİK ÖĞELERİ VE KATMANLARI

b. BURSA KÜLTÜR AKSI BİLEŞENLERİ

Bursa yerel yönetimlerce çeşitli projeler ile “**çınarların gölgesinde, birlik, beraberlik ve huzur içinde yaşanan mutlu bir dünya şehri**” imajına sahip olacak şekilde planlanmaktadır. Bir zamanların Bursa Ovası’nın kentsel gelişim ve sanayileşme doğrultusunda yitirilmesi sonucu kent içerisindeki yeşil alanlar daha çok önem kazanmıştır. Bu doğrultuda 2000’li yıllarla birlikte kent içerisinde büyük yeşil alanlar yeniden organize edilerek ve yeni alanlar eklenerek büyütülerek geliştirilmiş, dönüşüm projeleri ile mevcut yeşil alanlara yenileri eklenmiştir. Bursa kent merkezindeki önemli yeşil alanlara bakıldığında:

- **REŞAT OYAL KÜLTÜR PARKI**

Büyüklüğü 40 ha olan Kültürpark, kent merkezindeki en büyük ve ulaşılabilir yeşil alanlardan biridir. Eski Atatürk Stadyumunu’nun hemen yanında ve raylı sistem ile ana toplu taşıma ulaşım ağının üzerinde konumlu park 1955 yılında Reşat Oyal tarafından hizmete açılmış, açıldığı dönemden 2000’li yıllara kadar festival ve fuarlara ev sahipliği yapmıştır. 2006 yılında yeni eklenen yeşil alanlar ile bugünkü büyüklüğüne kavuşan parkta 6000 ağaç, koşu, bisiklet ve yürüyüş yolları, oturma ve dinlenme alanları, lunapark ve çocuk oyun alanları bulunmaktadır.

- **HÜDAVENDİGAR KENT PARKI / MIHRAPLI PARK**

Büyüklüğü 8 ha olan ve Nilüfer Deresi yanında yer alan park 2004 yılında hizmete açılmıştır. İçerisinde şehitler abidesi, forum alanı, Osmanlı Bahçeleri, çocuk oyun alanları, dönüşümlü ve çok amaçlı yeşil alan ve farklı temaların işlendiği bölümler yer almaktadır.

- **SOĞANLI BOTANİK PARKI**

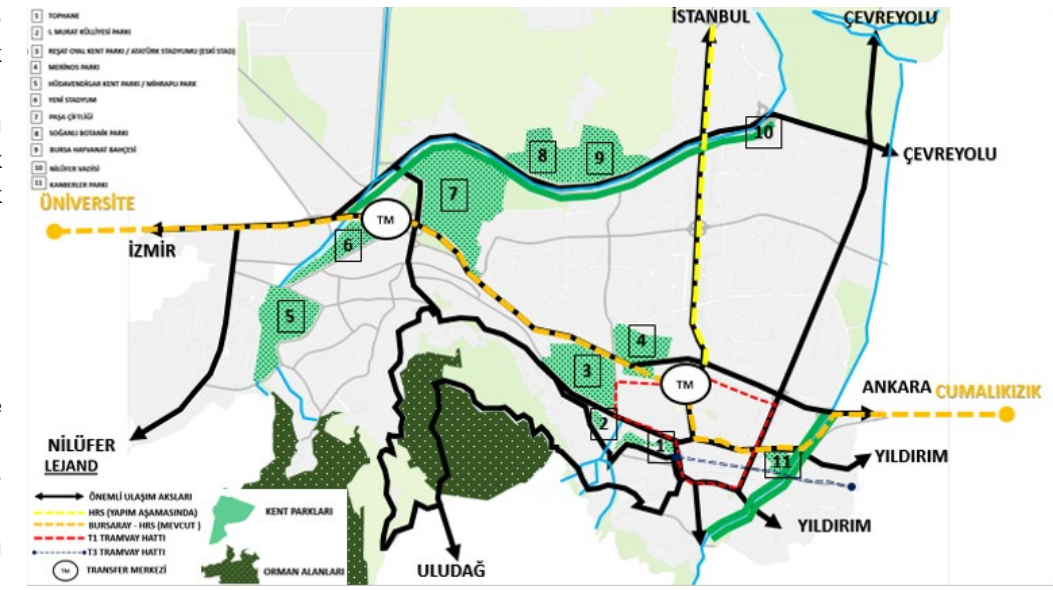
1995 yılında yapımına başlanmış 40 ha büyüklüğündeki Soğanlı Botanik Parkı yeşil kuşak oluşturmak, Bursa Ovası ile şehri birleştirmek ve aynı zamanda ovanın korunmasını sağlayacak bir sınır oluşturmak, bitkisel araştırma ve çalışmalara hizmet edecek bir alan oluşturmak, kente yeni dinlenme ve sağlıklı spor alanları kazandırmak amacı ile 1998 yılında hizmete açılmış, aynı yıl I. Derece Doğal Sit ilan edilmiştir. Park kapsamında 150 farklı türde toplam 8.000 ağaç, 76 farklı türde toplam 100.000 çalı, 20 farklı türde 50.000 yer örtücü bitki, 27 farklı türde toplam 6.000 gül bulunmaktadır. Park kapsamında Japon bahçesi, İngiliz bahçesi, Fransız bahçesi, gül bahçesi, açelya-orman gülü bahçesi, kokulu bitkiler bahçesi, renk bahçeleri, kaya bahçesi, şekilli bitkiler bahçesi olmak üzere farklı bitki bahçeleri; 12.000 metre uzunluğunda doğal zeminli yürüyüş yolları, 1.800 metre uzunluğunda soğuk asfalt kaplamalı bisiklet yolu, 3 büyük gölet, 1 su oyunları havuzu yer almaktadır. Parkın güney bölümünde 17., 18. Ve 19. yüzyıllarda Bursa’da bulunan Halıcı İzzet evi, Havuzlu Konak, Çift Bacalı ev, Abdülvahap evi, gibi tarihi yapıların birebir uygulanması ile oluşan Bursa Evleri yer almaktadır.

- **BURSA HAYVANAT BAHÇESİ**

1955 yılında hizmete açılan Kültür Park içerisinde kurulmuş Bursa’nın ilk hayvanat bahçesinin süreç içerisinde değişen hayvanat bahçesi anlayışına uymaması, hayvanların yaşam alanlarının dünya standartlarına uygun olmaması nedeni ile yeni ve daha büyük bir alanda dünya standartlarına uygun olarak inşaa edilmesi hedefi doğrultusunda 1998 yılında bugünkü yerinde hizmete açılmıştır. 20 hektar büyüklüğündeki hayvanat bahçesinde 111 türden 1100 hayvan yaşamaktadır.

- **MERINOS PARKI**

Kültürpark’tan sonra Bursa’nın en büyük kent parkı olan Merinos Parkı 25 hektar büyüklükte olup, park içerisinde 81 farklı türde 2.500 ağaç ve 11.600 bitki, 1 suni gölet bulunmaktadır. Park içerisinde 2.000 metre yürüyüş yolu, 3.000 metre koşuyolu, 5.000 metre bisiklet yolunun yanı sıra, Merinos Atatürk Kongre ve Kültür Merkezi ile sosyal tesisler yer almaktadır.

Şekil: Kent Parkları ve Mevcut Ulaşım Sistemi

- **NİLÜFER VADİSİ**

isisklet yolu, seyir platformu, ahşap köprüler, çocuk oyun alanları, dinlenme alanları, otopark, yaya yürüme yolları bulunmaktadır. Ayrıca kır kahveleri, çocuk oyun alanları, basketbol sahaları, voleybol sahaları ve kayak pisti ile de vatandaşlarımıza hizmet vermektedir.

- **TOPHANE**

İçerisinde Orhan Gazi ve Osman Gazi Türbeleri, 1905 yılında kullanıma açılan ve kenti 360 derece görebilecek bir noktada ve yükseklikte yer alması nedeni ile yangın kulesi olarak da kullanılan saat kulesi, sümbüllü bahçe konağı ve istiklal savaş abidesi yer alan Tophane, Bursa Kent Merkezi’ndeki önemli yeşil alanlardan biridir. Çevresinde surlar 700 senesinde inşaa edilmiş olup, günümüze değin varlıklarını sürdürmüşlerdir. Büyükşehir Belediyesi’nin “Tarih Adası” projesi kapsamında saat kulesinin restorasyonu tamamlanmış, Tophane yamaçlarındaki yürüyüş yolları yeniden düzenlenmiş, peyzaj çalışmaları ve ışıklandırma yapılarak Tophane kent yaşamına yeniden kazandırılmıştır.

- **II. MURAT KÜLLİYESİ PARKI**

Unesco Dünya Kültür Mirası Listesi’nde yer alan Sultan II. Murat Külliyesi’nin içerisinde yer aldığı Sultan II. Murat Parkı 1 hektar büyüklüğünde olup, park 2018 yılında yenilenmiştir.

- **PAŞA ÇİFTLİĞİ**

Bursa’nın en büyük ve eski yeşil alanlarından biri olan Paşa Çiftliği, günümüzde yapılan düzenlemeler sonucunda 300 hektardan 110 hektara düşmüştür. Acemlerde yapılan yeni stadyum ve kavşak da yine çiftlik arazisinin bir kısmının kamuya geçmesi ile yapılmıştır.

- **KAMBERLER PARKI**

Mevcutta Kamberler Mahallesi olarak bilinen alanda yer alan yapıların kamu-laştırılarak yıkılması sonucu 2008 yılında kent yaşamına kazandırılan 7.5 hektar büyüklüğündeki park içerisinde 150 farklı türde ağaç, Panaroma Bursa 1326 Tarih Müzesi yer almaktadır.

01. ÜST ÖLÇEK

2. KENTSEL STRATEJİK YAKLAŞIM

a. PARÇACIL YEŞİL ALANLAR:

KENTSEL YEŞİLİN İZİNİ SÜRMEK

b. KENTSEL FARKINDALIK VE

SÜREKLİLİK: BÜTÜNLEŞTİREN

ULAŞIM AKSI – ENTEGRE YEŞİL VE

KÜLTÜREL AKS

Bursa önceki başlıklarda da bahsedildiği üzere büyük kent parkları ile köklü bir tarihin kalıntılarını taşıyan sayılı korunmuş kentlerdendir. Ancak kentteki en büyük sorun bahse konu alanların birbirinden kopuk olarak ele alınması ve planlanmasıdır. Bursa yerel yönetimlerce düzenlenen yarışmalarla tarihi alanların planlanmasına öncelik veren kentlerdendir. Buna karşın her bir tarihi yapı ya da alanın kendi içerisinde ve/veya yakın çevresi ile ele alınması bütüncül bir kültürel akstan bahsedilmesini mümkün kılamamaktadır. Çekirge Bursa'nın sağlık merkezi iken, Suriçi ilk kurulduğu alan, Hanlar Bölgesi ise ana ticaret bölgesidir ve tüm bu alanlar kentin tarihsel gelişimine bakıldığında birbiri ile ilişki içerisinde olmuş alanlardır. 1930'lı yıllarla birlikte kent planlarının yapılması ve 1950'li yıllarla karayolu ağırlıklı bir ulaşımın benimsenmesi sonucu geçirilen ana akslarla büyük ölçüde kopan bu ilişkiler fizik mekanda her bir alanı kendi içerisinde bağımsız olarak çözümleme yoluna gidilmesine sebep olmuştur.

Öte yandan Bursa'daki kent parkları, gerek peyzajı gerekse içlerinde barındırdıkları tarihi yapı ve öğeler ile kentin ana çekim noktaları olmakla birlikte, kentlilerin yanı sıra dışarıdan ziyaretçiler tarafından da ilgi gören alanlardır. Özellikle ülke genelinde yapılan büyük ölçekli ulaşım yatırımları ile Bursa'nın ulaşılabilirliği artmıştır, böylece dışarıdan gelen ziyaretçiler için Bursa günübirlik turizm için de tercih edilen başlıca illerden biri konumuna gelmiştir.

Proje alanı olan Çarşıbaşı Hanlar Bölgesi'nin olduğu kadar, Bursa'daki önemli kültür aksının da yalnızca küçük bir parçasını teşkil etmektedir. Bu doğrultuda yarışma projesinin üst ölçekte önerileri kent parkı olmalarının yanı sıra birer turizm odağı olan yeşil alanları birbirine bağlayan, geniş en kesitli yollar nedeni ile süreç içerisinde kopmuş tarihi ve kültürel alanlar ile kent parkları bağlantılarını kuracak, özel araç ve karayolu ulaşımına bağlı pahalı, çevreyi kirletici etkisi ve bağımlılık oranı (benzin, hava şartları, otopark, v.b.) yüksek bir ulaşım yerine mevcutta bulunan raylı sistem akslarını güçlendirmeyi içermektedir. **Projenin kavramsal yaklaşımı Bursa'daki kültürel değerler ile Bursa'yı "Yeşil Bursa" yapan yeşil alanları birbirine bütüncül bir raylı sistem ringi ile bağlamaktır.**

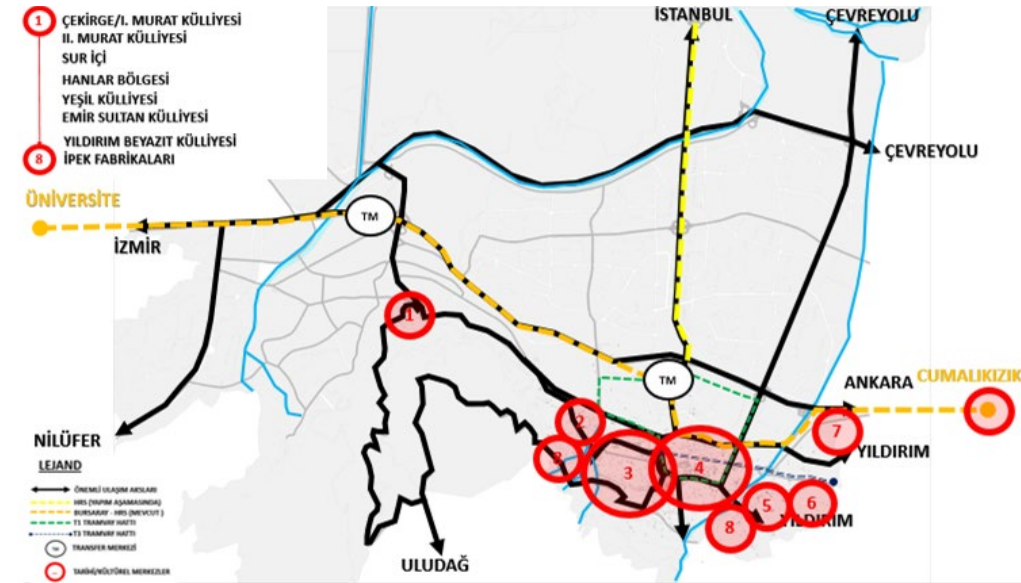
Projenin yola çıkış noktası ulaşılabilirliğin artırılmasının yanı sıra kent içerisinde kültürel aks ve yeşil aksı, kentteki kültürel ve tarihi çekim noktaları ile önemli yeşil alanları birbirlerine bağlayarak kentlinin ve turizm odaklı bir gelişim vizyonu dahilinde ziyaretçilerin rahat hareketini sağlayarak, tarihi ve kültürel değerleri barındıran odaklara ulaşmalarını ve bu alanları tanımalarını sağlamaktır. Dolayısı ile üst ölçekli öneri bir ulaşım projesi olmasının yanı sıra kente kazandıracaklarına bakıldığında sosyal, ekonomik ve fiziksel bir gelişim de önermektedir.

Amaçlanan, tarihi ve kültürel değerlerin "uygulanabilirlik" ve "gelecekte kentin sahip olacağı form" dikkate alınmak üzere yürürlükte olan imar planları doğrultusunda belirlenmiş akslar ve yeşil alanlar göz önünde bulundurularak birbirine bağlayacak şekilde belirlenen bir güzergah dahilinde oluşturulacak ana durak noktalarında kentli ve yerel yönetimin buluşmasını, durak noktasındaki kültürel ve tarihi yapı ya da çevrenin tanıtılmasını, bu alanda yerel yönetimce yapılmış projelerin kentliye ve ziyaretçilere gösterilmesini sağlamak, aynı zamanda enformasyon amaçlı kullanılabilir bir yapı ile bu durakların turizm amaçlı da kullanılabilmesidir. Proje sonucunda önerilen raylı sistemin kurgulandığı bağlam doğrultusunda kentte dokunduğu noktaları fiziksel, sosyal ve ekonomik olarak dönüştürecek bir güç olduğu düşünülmektedir. Yine aynı aks bisiklet ulaşımı için de kurgulanarak, kent içerisinde sportif faaliyetlerin sürdürülebileceği alanlar arasındaki bağlantının oluşturulmasını sağlayacaktır.

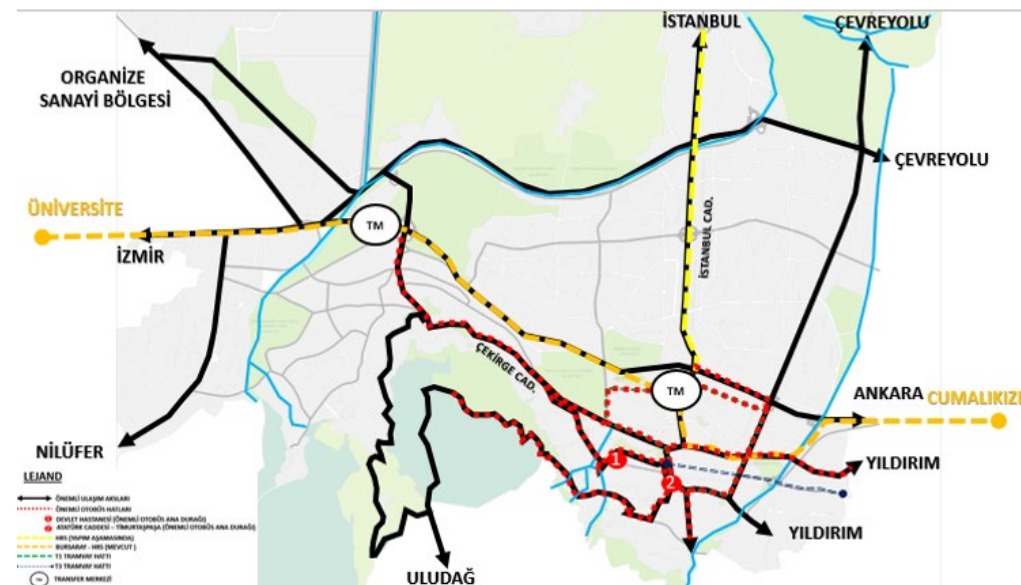
Belirlenen güzergah doğrultusunda kültürel odak noktaları dışında 400-1000 metre arasında duraklar da oluşturulacaktır. Bu duraklar yapılan bu ulaşım yatırımının tek bir amaca değil aynı zamanda karayoluna alternatif bir kent içi ulaşım önerisi olarak da konut ve ticari alanlar ile donatı alanlarına da hizmet edecek bir ulaşım projesi olmasına, zaman içerisinde kent içerisindeki otobüse bağlı toplu taşımanın değişimine de olanak tanıyacaktır.

Belirlenen güzergah doğrultusunda kültürel odak noktaları dışında 400-1000 metre arasında duraklar da oluşturulacaktır. Bu duraklar yapılan bu ulaşım yatırımının tek bir amaca değil aynı zamanda karayoluna alternatif bir kent içi ulaşım önerisi olarak da konut ve ticari alanlar ile donatı alanlarına da hizmet edecek bir ulaşım projesi olmasına, zaman içerisinde kent içerisindeki otobüse bağlı toplu taşımanın değişimine de olanak tanıyacaktır.

Uygulanabilirlik açısından üst ölçekli planlar ve il genelinde alınan kararlar incelenmiş, projenin amacının doğruluğu test edilmiştir. Bu doğrultuda Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılmış ulaşım master planına bakıldığında; Bursaray'ın doğu-batı aksında kent içi ulaşımı sağladığı, Acemler ve kent meydanında iki transfer merkezi planlandığı, T1 ile Bursaray'ın kent meydanındaki transfer merkezinde birbirine eklemlendiği, yine aynı noktada mevcutta yapımı devam eden Otogar bağlantısının sağlanacağı raylı sistemin mevcut sisteme eklemlendiği, T3 hattının ise düz bir aksta Zafer Plaza ile Çınar Önü'nde hizmet verdiği görülmektedir. Önerilen raylı sistem hatlarından biri Acemler Transfer Merkezi ile Altıparmak arasında Çekirge ile Çekirge Caddesi üzerinde yer alan Atatürk Evi, Karagöz Müzesi gibi önemli kültürel tesislere de ulaşım sağlayacak şekilde planlanmıştır, ayrıca Çekirge Bölgesi'nde daha önce açılan yarışmada kazanan ve ödül alan proje önerileri de göz önünde bulundurularak nostaljik bir tramvay hattı ringi önerilmiştir.

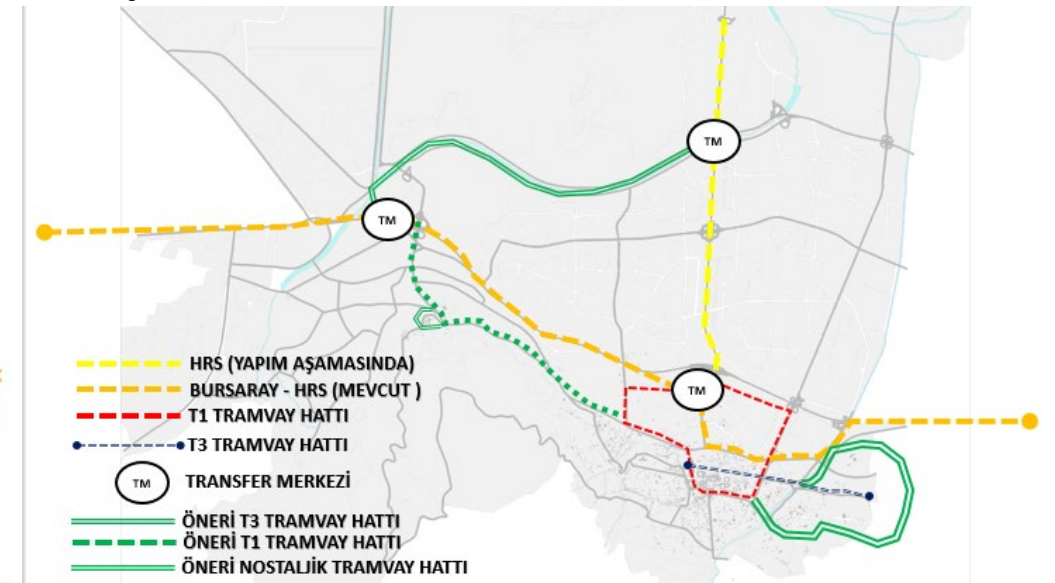
Şekil: Kültürel Odaklar ve Mevcut Ulaşım Sistemi

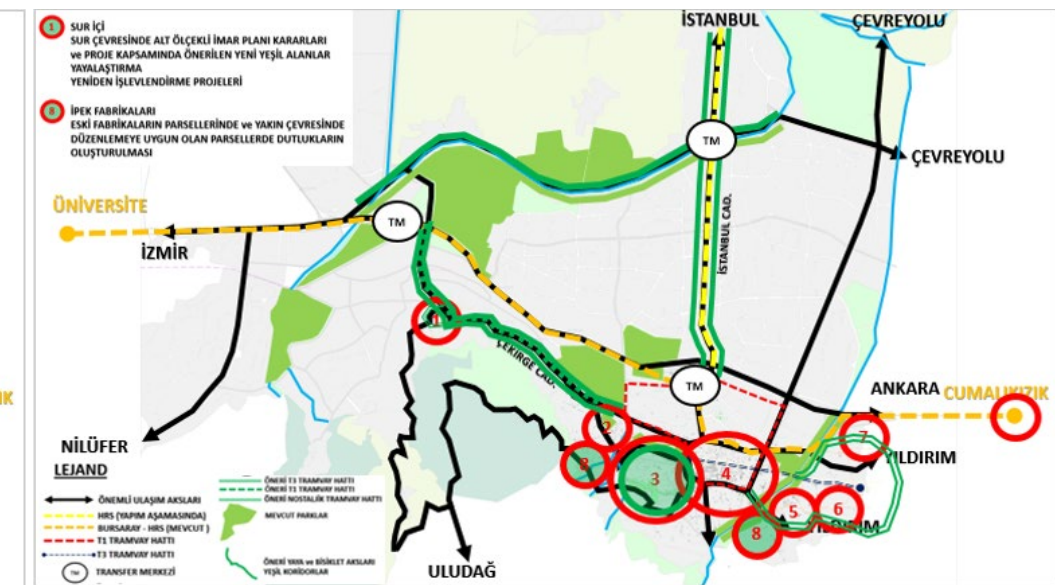
Şekil: Mevcut Ulaşım Sistemi – Raylı Sistem ve Önemli Akslar

Bir diğer hat mevcut T3 hattı ile T1 hattına eklemlenecek şekilde Beyazıt Külliyesi, Eyüp Sultan Külliyesi ve Yeşil Külliye gibi kentteki diğer kültür aksı bileşenlerini Hanlar Bölgesi ve Sur içine bağlayacak şekilde bir ring olarak önerilmiştir. Son hat ise Nüfler Vadisi olarak bilinen yeşil aksa paralel olarak Acemler Transfer Merkezi ile Soğanlı Botanik Bahçesi ile Hayvanat Bahçesi'ne de ulaşım sağlayacak ve yapım aşamasındaki otogara bağlantı sağlayacak raylı sistem hattına Soğanlı Mahallesi'nde yapılacak bir transfer merkezi ile eklemlenecek şekilde planlanmıştır.

Kullanıcılar için hedeflenen;
-Yolculuk sürelerini kısaltan,
-Saat başına ve gidilecek yol başına 3.000 ila 11.000 arasında yolcu taşımak açısından ideal olan,
-Kar veya buzun karayolunu etkilediği zorlu meteorolojik koşullarda çalışmaya devam edebilen,
-Eğimli alanlarda yol alabilen,
-Yol peronu ile araç arasında boşluk bulunmaması nedeni ile her türlü yolcuya (yaşlı, çocuk, engelli) hizmet eden,
-Emniyetli, Çevre dostu
-Kentsel ulaşım sistemlerine kolay entegre olabilecek,
-Kentlilerin ve ziyaretçilerin gün içerisinde Bursa'daki önemli kültürel odaklara ve yeşil alanlara ulaşımını sağlayabilecek bir ulaşım sistemi sunmaktır.

Şekil: Yeşil ve Kültür Aksını Bütünleştiren Öneri Raylı Sistem Aksı

Şekil: Yeşil ve Kültür Aksını Bütünleştiren Öneri Raylı Sistem Aksı

• RAYLI SİSTEM ÖNERİLEN PROJENİN SÜRESİ

36 ay (3 yıl - ilk iki etap) - 60 ay (5 yıl - projenin tamamı)

(Analiz ve fizibilite süreci, altyapının tamamlanması, kullanıma açılması - sürenin uzun olmasının başlıca nedeni projenin üst ölçekli yatırımlara olan bağımlılığı, yoksa etaplar halinde yapımına başlanabilir, diğer bölümler uygun şartlar elde edildiğinde eklemenebilir)

• HEDEFLER

- Fiziksel yapıda bir dönüşüm sağlanması
- Sosyal yapıda bir dönüşüm sağlanması
- Ekonomik yapıda bir dönüşüm sağlanması, refah seviyesinin artması
- Yerel yönetim-halk ilişkilerinin güçlenmesi
- Turizmin gelişimi
- Kamusal alanlara erişilebilirliğin artması, halk-halk, halk-mekan buluşmalarının artması
- Donatı alanlarının etkin kullanımı
- Özel araç sahipliğinin azaltılması
- Daha düzenli, sağlıklı, yaşanabilir bir kent oluşturulması
- Kültürel ve Yeşil aksın birleştirilmesi
- Kentlinin kente olan aidiyet duygularının güçlenmesi
- İmaj ve Prestij sahibi bir kentsel yapı oluşturulması
- Tarihi ve kültürel alanların birbiri ile bağlantılarının kurulması

• ETAPLAMA

3 etapta yapılacak Raylı Sistem

1. Öneri T3 (Gökdere – Külliye) Hattı: 3 km.
2. Öneri T1 (Transfer Merkezi – Çekirge – Altıparmak) Hattı: 4 km.
3. Öneri Bursaray (İki Transfer Merkezi – Acemler – Soğanlı Arası) Hattı: 5 km.

TOPLAM: 12 km.

Mevcut Raylı Sistemle birlikte oluşturulacak aktarmalı toplam ring uzunluğu 15 km.

• MALİYET

1 km uzunluğundaki hafif raylı sistem hattının altyapı (kazı ve zemin hazırlama, v.b.) ve üstyapı (travers, parke taşları, v.b.) maliyetinin yaklaşık 1.000.000 TL olduğu, bu doğrultuda ön görülen maliyetin vagonlar hariç 12.000.000 TL olduğu, bu maliyetlerin yanı sıra vagon ve transfer merkezi yapım maliyetlerinin de olacağı ön görülmektedir.

• DURAKLAR VE HAT BİLGİLERİ

Mevcut T1: 6 km uzunluk, 14 durak.

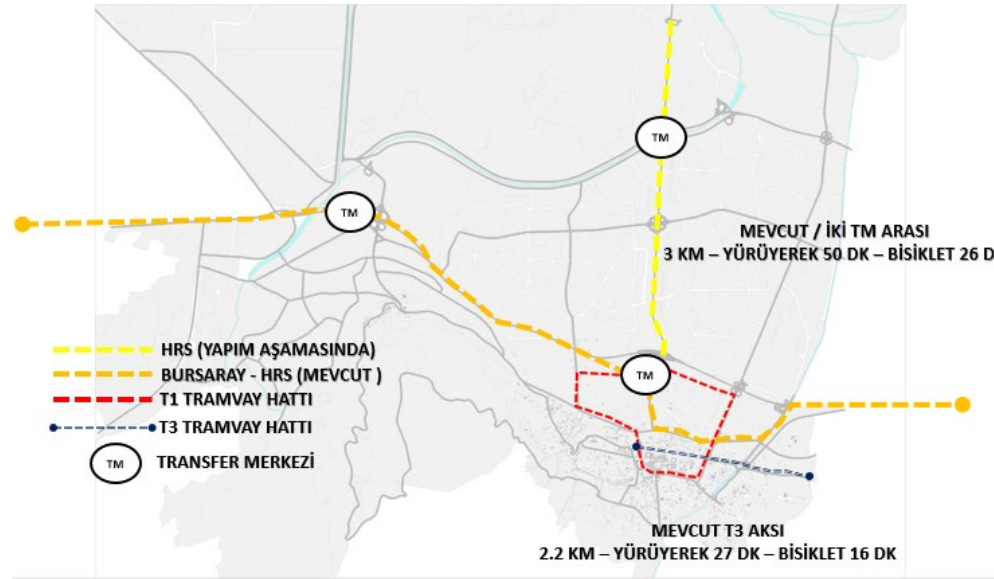
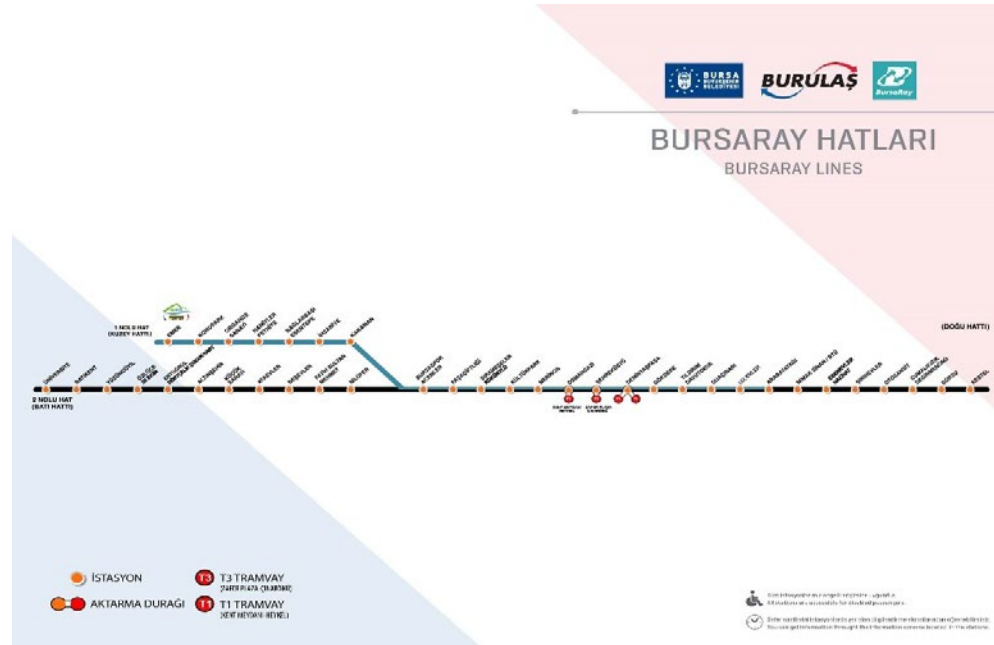
Mevcut T3: 2.2 km uzunluk, 9 durak.

Altıparmak – Stadyum – Merinos – Kent Meydanı – Uluyol – Adliye – SGK – Gazıcılar – Demirtaşpaşa – Kayhan – Heykel – Ulucami – Timurtaşpaşa – Çatalfırın

Mevcut T3: 2.2 km uzunluk, 9 durak. Zafer Plaza – Kozahan – Tuzpazarı – Çancılar – Gökdere – Meydancık – İncirli Hamamı – Emirsultan Mezarlığı / Hacı Seyfettin – Çınarönü
Mevcut Bursaray: 2 hat

Şekil: Mevcut Raylı Sistem Aksları ve Uzunlukları

1 nolu kuzey hattı

Emek – Korumpark – Organize Sanayi – Hamitler / Fethiye – Bağlarbaşı / Esentepe – İhsaniye – Karaman – Bursaspor Acemler – Paşacıftlığı – Sırameşeler / Kükürtlü – Kültürpark – Merinos – Osmangazi (T1 Aktarma Durağı) – Şehreküstü (T3 Aktarma Durağı) – Demirtaşpaşa (T1 ve T3 Aktarma Durağı) – Gökdere – Yıldırım / Davutdere – Duacınarı – 152 Evler – Arabayatağı

2 nolu Doğu – Batı hattı

Üniversite – Batıkent – Yüzüncüyıl – Özlüce / 29 Ekim – Ertuğrul / Dörtçelik Çocuk Hastanesi – Altınşehir – Küçük Sanayi – Ataevler – Beşevler – Fatih Sultan Mehmet – Nilüfer – Bursaspor Acemler – Paşacıftlığı – Sırameşeler / Kükürtlü – Kültürpark – Merinos – Osmangazi (T1 Aktarma Durağı) – Şehreküstü (T3 Aktarma Durağı) – Demirtaşpaşa (T1 ve T3 Aktarma Durağı) – Gökdere – Yıldırım / Davutdere – Duacınarı – 152 Evler – Arabayatağı – Mimar Sinan / BTÜ – Esenevler / Hacivat – Şirinevler – Otosansit – Cumalıkızık / Değirmenönü – Gürsu – Kestel

Öneri T1 Hattı: 9 km uzunluk 2 hat toplam 17 durak

1 nolu Kültür Hattı 4 km 10 durak

Altıparmak (Mevcut T1 Hattına Bağlantı noktası) – Millet Bahçesi – Atatürk Evi Müzesi / Kentpark – Ormanlık Müzesi – Karagöz Müzesi – Çekirge – Kükürtlü / Hastane – Acemler (Mevcut Transfer Merkezi) – Stadyum – Kent Parkı

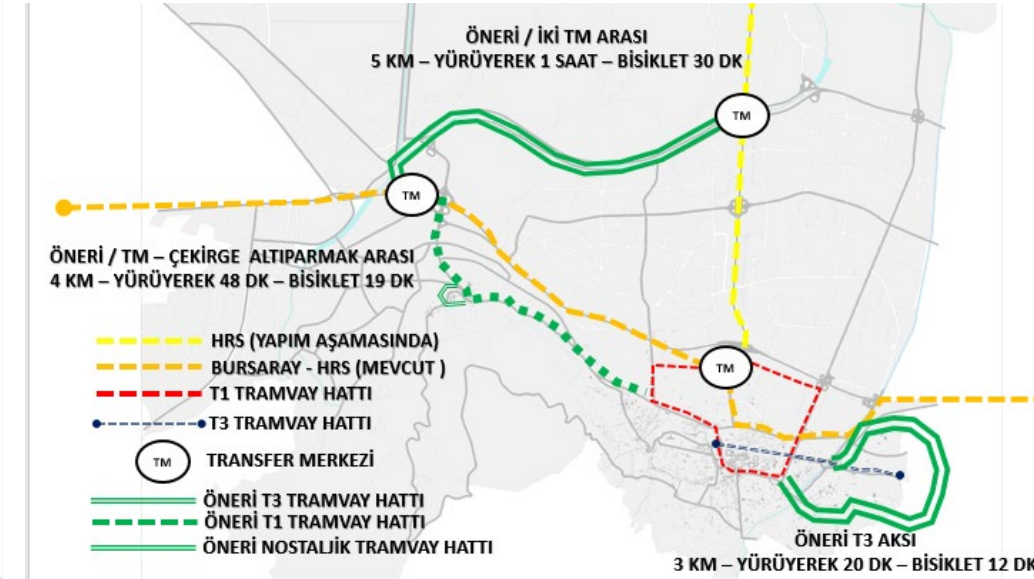
2 nolu Yeşil Hat 5 km 7 durak

Stadyum – Nilüfer Vadisi – Mehmet Akif – Botanik Park – Hayvanat Bahçesi – Soğanlı 1 – Soğanlı 2 (Yapım Aşamasındaki Otogar Hattı Aktarma Durağı – Öneri Transfer Merkezi)

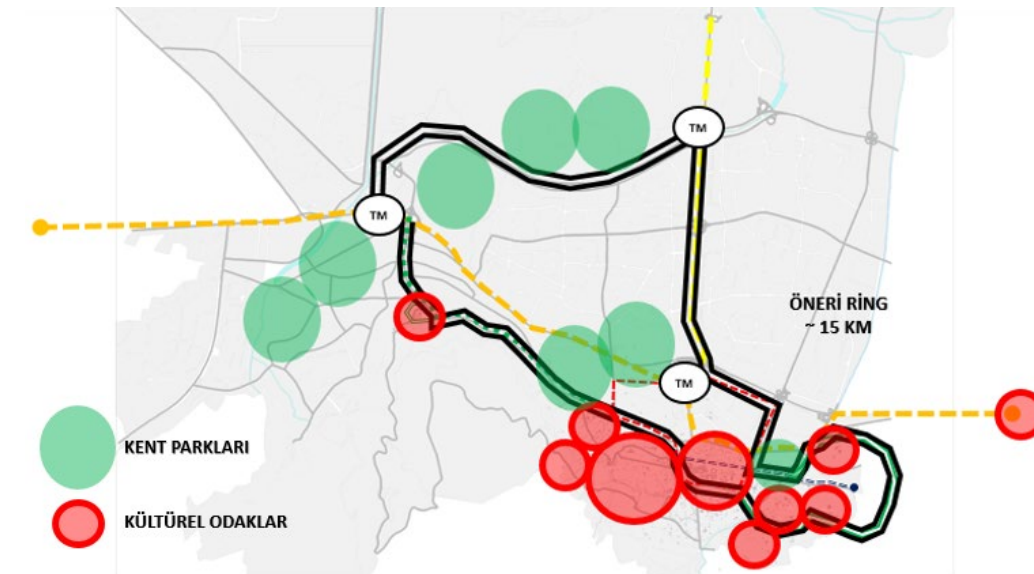
Öneri T3 Hattı: 3 km uzunluk 11 durak

Kent Müzesi / Heykel (T1 Aktarma Durağı) – Şehir Kütüphanesi – Yeşil Külliyesi – Hoca Taşkın – Emir Sultan Külliyesi – İncirli (T3 Aktarma Durağı) – Beyazıt – Yıldırım Beyazıt Külliyesi – Gökdere – Selimzade – Meydancık (T3 Aktarma Durağı)

Şekil: Öneri Raylı Sistem Aksları ve Uzunlukları

Şekil: Öneri Raylı Sistem Ringi

1/2000 ölçekli vaziyet planı çalışması için Çarşıbaşı'nın Hanlar Bölgesi'nin bir parçası olmasının yanı sıra sur içindeki doku ile bağ kurulan alan olması nedeni ile bir geçiş noktası olarak kabul edilmiş ve çalışma sınırları geniş tutulmuştur. Kaplıca Caddesi'nden başlamak üzere sur içi, yarışma alanını oluşturan Çarşıbaşı ve Hanlar Bölgesi çalışılmasına karşın yarışma alanında alınan kararların ön plana çıkarılabilmesi amacı ile paftada daha küçük bir alan 1/2000 ölçekli vaziyet planı olarak gösterilmiştir.

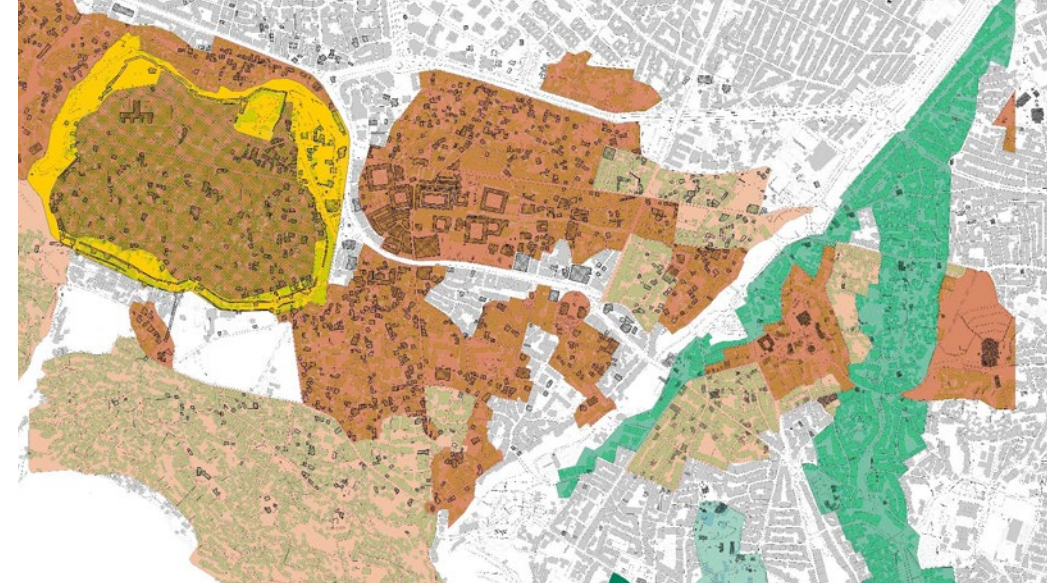
Bahse konu alan ile ilgili, sınır ve eşikler, imar planı kararları, ulaşım, arazi kullanım gibi ana başlıklar olmak üzere analizler yapılmış ve öneriler geliştirilmiştir. Yarışma alanı alan bütünü ve tarafımızca belirlenen sınırlar dahilinde değerlendirilmiş, planlama, mimari ve peyzaj açısından çevre ile ilişkilerin kurgulanmış, tüm açık, yarı açık ve kapalı alan düzenlemeleri, çevre ile ilişkileri de içeren mekansal kurgu ve tasarım yaklaşımları geliştirilmiştir.

Çalışma alanı sınırları, arkeolojik, kentsel ve doğal sit alanları ile UNESCO Dünya Miras Alanı ve Yönetim Alan sınırları ile bu alanlar ile etkileşimdeki organik bağlar ve yapay birer eşik olan sur izi göz önünde bulundurularak belirlenmiştir.

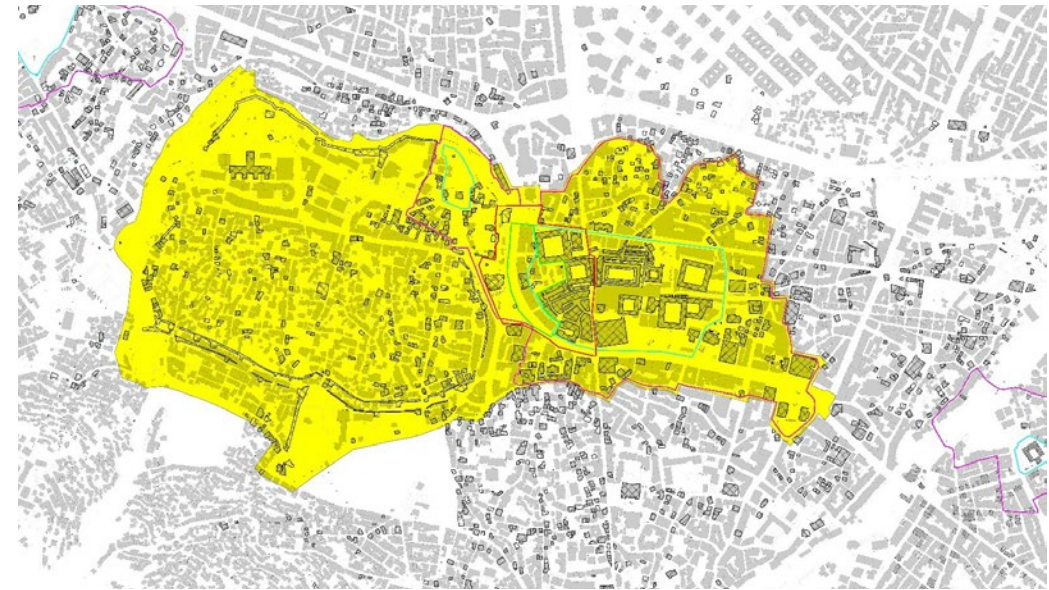
Çalışma için öncelikle 1/5000 ölçekli nazım imar planı kararları incelenmiştir. Osmangazi İlçesi 1/5000 ölçekli nazım imar planında;

- Surların etrafında yeşil alanların planlandığı, bu bağlamda halihazırdaki doku incelendiğinde çeşitli kamulaştırma kararları alındığı,
- Sur içerisinde eski Alman Konsoloslugu ve Sivil Hastane'nin bulunduğu ve günümüzde Bitinya Sarayı kazı alanı olan alanın yeşil alan olarak planlandığı, bu alanın bitişiğinde eğitim tesisinin bulunduğu, bu alanı Bey Sarayı'nın bulunduğu askeri alanın takip ettiği,
- Bitinya Sarayı kazı alanı ve sur içinde güneyde bir başka alanın da arkeopark olarak belirlendiği, kent gündemi takip edildiğinde bu alanlarda kazı çalışmalarının yapıldığı,
- Kaplıca Caddesi'ne sur içinden bağlantı sağlayan Hastane Caddesi ve Yiğitler Caddesi'nin 15,00 metre olarak planlandığı ve ana ulaşım akslarından biri olarak belirlendiği,
- Saltanat Kapı ile Kaplıca Kapı arasında ulaşım sağlayan ve 12,00 metre olarak planlanmış Ortapazar Caddesi'nin sur içindeki ana ticaret aksı olarak belirlendiği,
- Sur içinde meslek lisesi, atölyeler, ilk ve ortaöğretim okulları olmak üzere büyük ölçekli eğitim tesisleri ile Bursa Devlet Hastanesi'nin yer aldığı ve bu alanların imar planı ile korunduğu,
- Yarışma Alanı'nın da bulunduğu Hanlar Bölgesi'nin merkezi iş alanı olarak belirlendiği,
- Sur içi ile Çarşıbaşı bağlantısının sağlandığı Balibey Han ve devamındaki korunmuş dokunun kültürel tesis alanı olarak belirlendiği,
- Merkezi iş alanı olarak planlanmış Hanlar Bölgesi içerisinde bu ölçekte bir yeşil alan planlanmadığı görülmektedir.

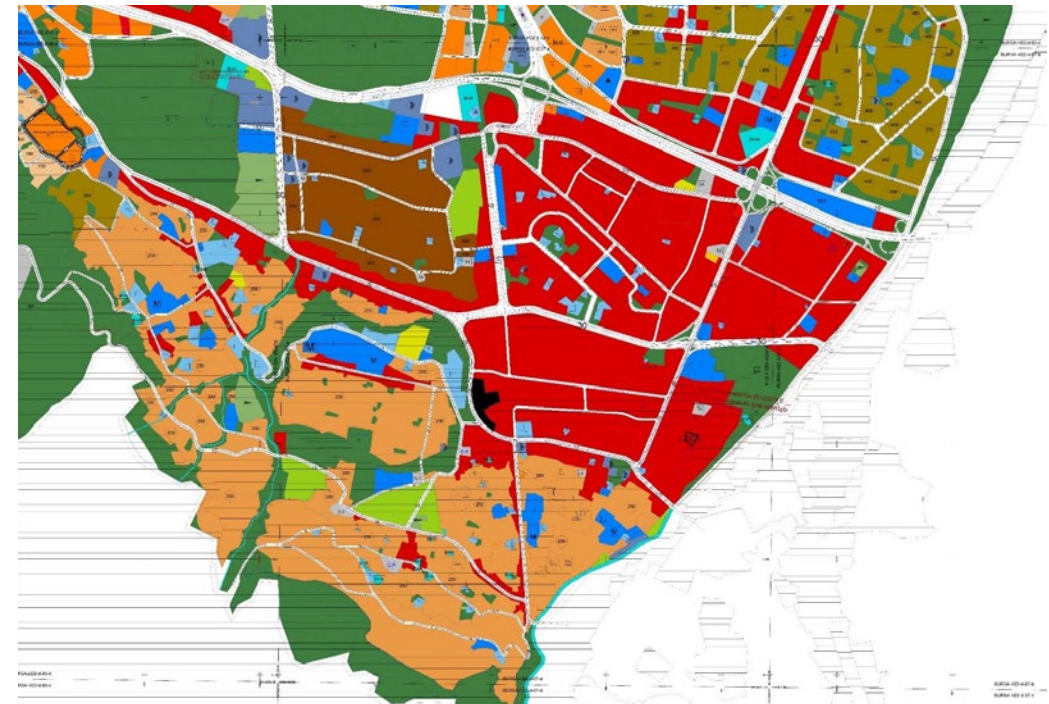
1/5000 ölçekli nazım imar planı kararlarının yanı sıra ulaşım master planı ve yönetim planı raporları incelenmiş, bölgedeki toplu taşıma aksları için www.burulas.com.tr adresinden bu bölgeye hizmet veren hatlar incelenmiştir. Hatlar incelendiğinde sur içine çok fazla hat olmasının başlıca nedeninin devlet hastanesi olduğu, yarışma alanının da içerisinden geçen Atatürk Caddesi'nin ise merkezi besleyen ana omurga olması nedeni ile birçok hattın varış noktası olduğu görülmüştür. Hastane Caddesi ve Yiğitler Caddesi'nin sur içerisindeki ana toplu taşıma hattı olması ve bu alanlar gece-gündüz dengesini de bozan büyük ölçekli donatılar olması sonucu Bitinya Sarayı kazı alanı, Bey Sarayı Alanı, Orhangazi ve Osmangazi Türbeleri ile kentsel doku arasında bir kopukluğa neden olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda 1/2000 ölçekte sur içerisinde çözülmesi gereken başlıca konulardan biri bu alanların yeniden kentsel doku ve yarışma alanı ile bağının kurulması olmuştur.

Şekil: Sit Alanları

Şekil: 1/2000 çalışma alanı sınırı (sarı ile gösterilen alan) ile UNESCO Dünya Miras Alanı (mavi ile gösterilen alanlar) ve Yönetim Alan (pembe ile gösterilen alanlar) sınırları, Yarışma Alanı sınırı (kırmızı ve yeşil ile gösterilen alanlar)

Şekil: 1/5000 ölçekli nazım imar planı

01. ÜST ÖLÇEK

1. KENTSEL BÜTÜNÜ KAVRAMAK

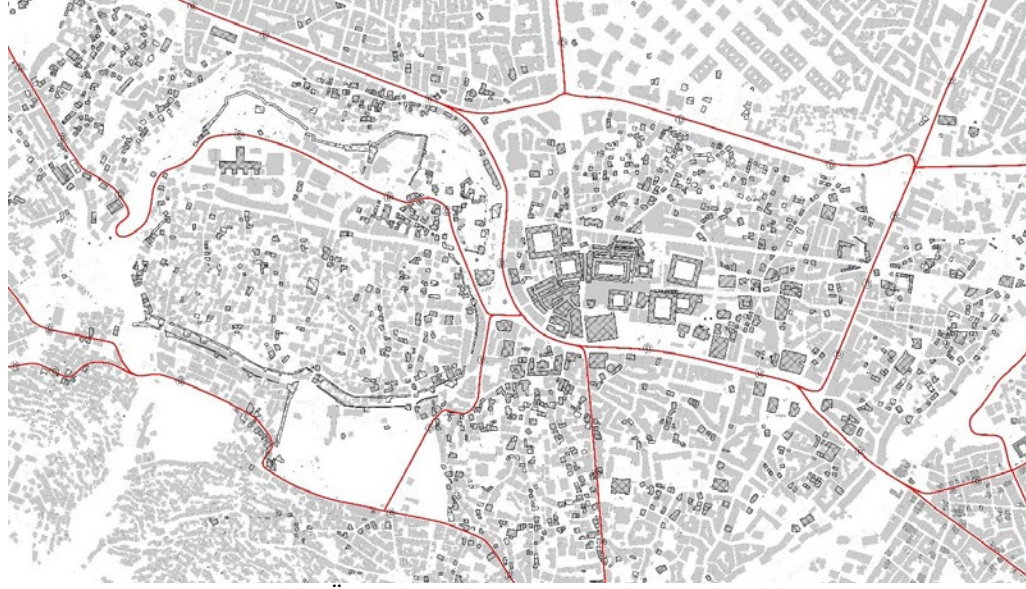

1/5000 ölçekli nazım imar planı ile alınmış kararlar ile alt ölçekte koruma alanları için alınmış kararları karşılaştırmak amacı ile 1/1000 ölçekli koruma amaçlı imar planları incelenmiş, planları okunabilir kılmak ve birbiri ile bütünleştirebilmek adına ortak bir dile getirilmiştir. Yeterli süre ve veri olmaması nedeni ile daha çok donatı alanları üzerinden değerlendirmeler yapılmak sureti ile üst ölçek kararların uygulanması, alt ölçek için girdi verebilmesi adına donatı alanları ile ilgili kararlar getirilmiştir ve aşağıda yer alan şekilde aynı sıra ile gösterilmiştir:

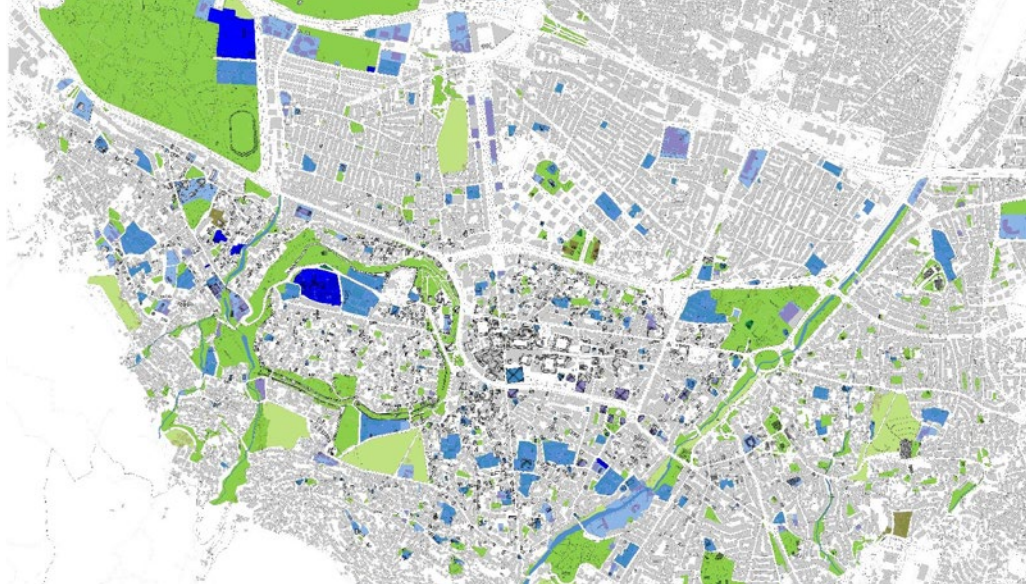
- Mevcutta yer alan ressamlık atölyesinin hastane yerine önerilen kullanım ile bütünleşmek sureti ile kalması,
- Bursa Devlet Hastanesi'nin Bursa Uludağ veya Bursa Teknik Üniversitesi Mimarlık Bölümü ile Bursa Uludağ Üniversitesi Arkeoloji Bölümü yer alacak şekilde eğitim tesis alanı olarak düzenlenmesi, dışa açık kampüs mantığı ile organize edilerek ilgili bölümlerin laboratuvarı niteliğindeki arkeolojik ve kent-sel sit alanları ve uygulama alanı olan kent ile bağlantılarının kurulması,
- Tophane Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nin kaldırılması ya da alanda yer alması önerilen kullanımlar ile bütünleşik hale gelecek şekilde yeniden programlanması, arkeopark ve surun algılanması açısından mimari olarak yeniden organize edilmesi,
- Tophane Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nin kaldırılması ya da alanda yer alması önerilen kullanımlar ile bütünleşik hale gelecek şekilde yeniden programlanması, arkeopark ve surun algılanması açısından mimari olarak yeniden organize edilmesi,
- Bey Sarayı alanında yer alan askeri alanın kaldırılması, bu alanın arkeopark olarak belirlenen Bey Sarayı alanı ile bütünleşecek şekilde yeniden organize edilmesi,
- Alanı dışarıdan beslemek ve yaya ağırlıklı hale getirmek amacı ile imar planları ile Pazar alanı ve otopark alanı olarak belirlenen alanın araç parkı ağırlıklı olmak sureti ile yeniden düzenlenmesi,
- Osmangazi İlköğretim Okulu'nun mevcut kullanımının korunması ya da bu alana sosyal ve kültürel yeni bir program getirilmesi,
- Surların algısı açısından engel teşkil eden Çatalfırın Viyadüğü'nün kaldırılarak, mevcut yol kotuna alınması²,
- Tophane ile Orhangazi ve Osmangazi Türbeleri'nin sur izi, Bitinya Sarayı Kazı alanı ve Balibey Han ile bütünleşecek şekilde bir peyzaj düzenlemesi ile çözümlenmesi, böylelikle kentin tüm tarihi katmanlarının bir gezinti aksı ile bir araya getirilmesi.

Koruma amaçlı imar planı incelendiğinde Hanlar Bölgesi'nde ve sur içinde yapı adaları içlerinde, mevcutta genellikle özel açık otopark olarak kullanılan alanların yeşil alan olarak planlandığı görülmektedir. Bu kararların bir kısmının uygulanması mümkün olmakla birlikte, bir kısmının mülkiyet dokusu nedeni ile uygulanması mümkün görünmemektedir. Bu doğrultuda daha detaylı analiz gerektirmesi nedeni ile projede küçük ve parçalı yeşil alanlar için bir çözüme gidilmemiş, yerine sur çevresinde, sur izinin de okunabileceği ve imar planı kararları ile desteklenmiş yeşil alanlar oluşturulması ön görülmüştür.

²Bu noktada sorun teşkil eden unsur mevcutta da refüj gibi olan Veledi Saray Cami için bir öneride bulunulamamasıdır, özellikle Haşim İşcan ve Kemal Bengü Caddeleri üzerinden benzer nitelikte tescilli ancak yol aksı üzerinde refüjde yer alan yapılar için getirilebilecek en iyi düzenleme Hanlar Bölgesi etrafındaki Cemal Nadir Caddesi, Atatürk Caddesi, İnönü Caddesi ve adı geçen diğer caddeleri mevcut yol kotunun altına almaktır ancak bu hem bölgedeki tarihi yapıların yolun yapımı sırasında zarar görmesine neden olabilir, hem de oldukça maliyetli bir çözüm olacaktır.

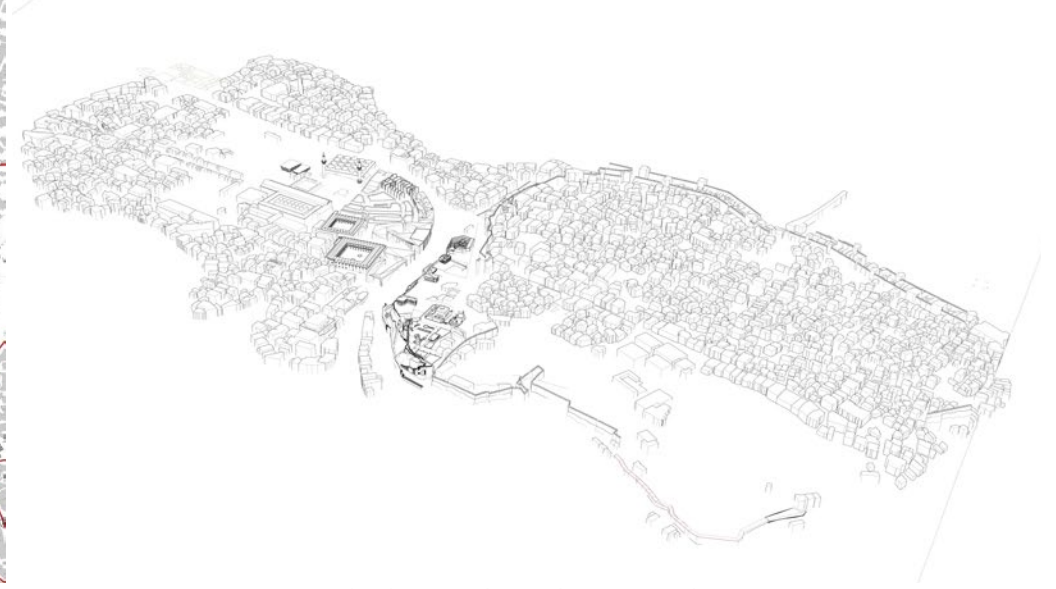
Şekil: Önemli toplu taşıma aksları ve durakları

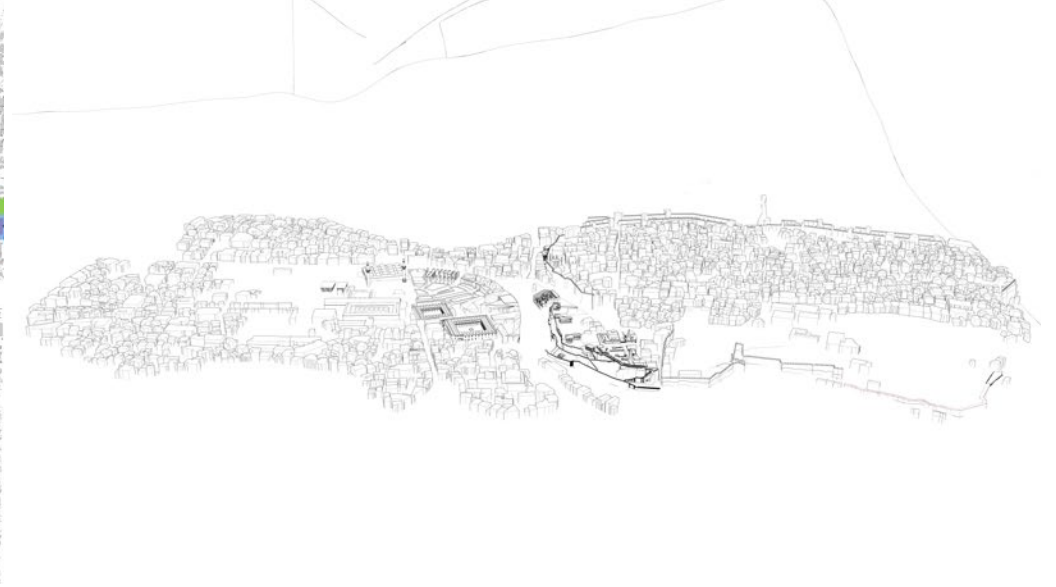
Şekil: 1/1000 ölçekli koruma amaçlı imar planı donatı alanları

Şekil: 1/1000 ölçekli koruma amaçlı imar planı müdahale alanları

Kale'den Hanlar Bölgesi'ne Bakış

Kale ve Hanlar Bölgesi'ne Bakış

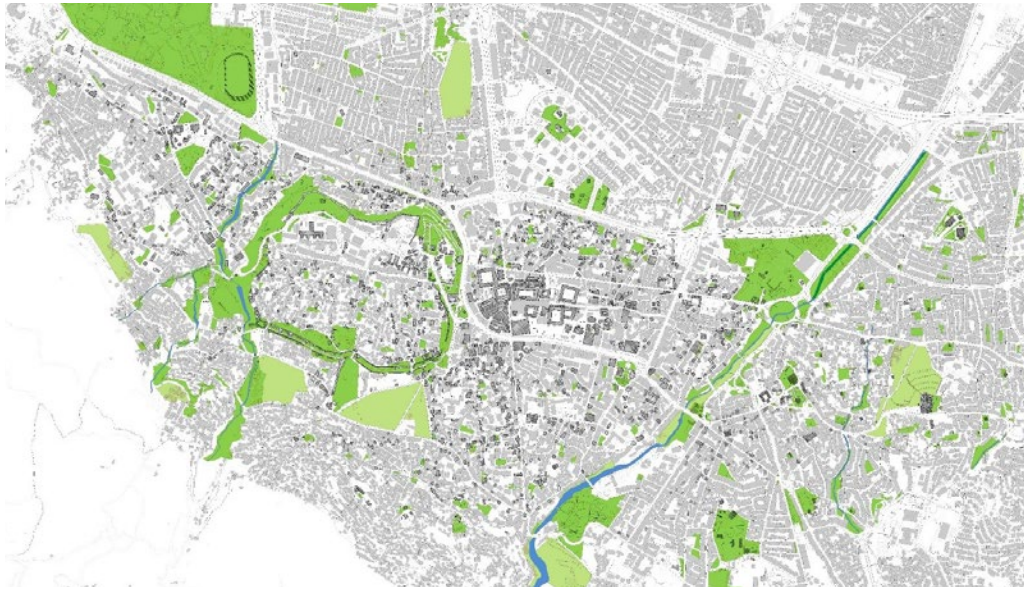
Hanlar Bölgesi'nden Kale'ye Bakış

Sur içi ve Hanlar Bölgesi’ndeki yaya aksları ve yayalaştırılmış alanlara bakıldığında, T3 tramvay hattı ile birlikte Cumhuriyet Caddesi’nin Zafer Plaza’dan başlamak üzere Irgandı Köprüsü’ne kadar alandaki ana yaya omurgasını oluşturduğu, Hanlar Bölgesi ağırlıklı olmak sureti ile hanların çevrelerinde meydan düzenlemesi yapmak sureti ile yayalaştırma yapıldığı görülmektedir.

Buna karşın proje ile sur içi ile Hanlar Bölgesi’ni birbirine ana bir omurga ile bağlamak hedeflendiğinden ana yaya aksının doğu-batı hattında Balibey Han’dan başlamak üzere Saltanat Kapı’da bir meydan oluşturarak Kaplıca Kapı’ya kadar devam etmesi ön görülmektedir. Ana yaya aksı doğuda külliyele kadar devam edecek şekilde kurgulanmıştır. Bu doğrultuda ana omurgayı sur içinde Orta Pazar Caddesi oluşturmakta, Balibey Han ile bağlantılı olarak alt ölçekteki kentsel tasarım çalışması ile sur içi yarışma alanına bağlanmakta, oradan da Kapalı Çarşı Caddesi, Uzunçarşı Caddesi, Tuzpazarı Caddesi ile Hanlar Bölgesi içerisinde devam etmektedir. Bu akslar Gökdere üzerinden Irgandı Köprüsü ve diğer köprüler ile külliyele kadar uzamaktadır. Ana yaya aksının bölünmesi hususundaki en büyük engel üzerinden otobüs hatları, tramvay hattı, dolmuş hatları ve özel araç trafiğinin aktığı Cemal Nadir, Atatürk, İnönü Caddeleri ile Gökdere Bulvarı’dır. Kent merkezinde bu sorun yaya alt geçitleri (Yıldırım Beyazıt, Orhangazi, Osmangazi, Atatürk ve Kayhan Yaya Alt Geçitleri) ile çözümlenmiş olsa da özellikle Balibey Han ve Merkez Bankası arasında trafik ışıkları ile çözümlenmiştir. Alanın yayalaştırması adına alınacak en doğru karar Cemal Nadir Caddesi ile Atatürk Caddesi’nde yolun alt kota alınması olmasına karşın daha önce belirtilen çekinceler nedeni ile projede uygulanabilirlik ve maliyet unsurları doğrultusunda Balibey Han ile Merkez Bankası arasına yaya alt geçidi önerilmiştir .

Sur içerisinde ise yayalaştırma yapmak mevcut konut ve ticaret alanları göz önünde bulundurulduğunda oldukça zordur. Bu nedenle her ne kadar eleştirilse de uygulamada araç yoğunluğunu azaltmak konusunda başarılı bir uygulama olan belirli giriş kapıları belirlenmesi ve bu alanları kontrol merkezi haline getirmek üzere alana mülk sahipleri ve otellerin izinli müşterileri dışında girişin paralı hale getirilmesi ya da yasaklanması ve/veya yaya bölgeleri içinde bulunan konut ve işyerleri için yaz aylarında saat 09.00-22.00, kış aylarında saat 10.00-20.00 arasında tüm motorlu taşıtların alana girmesinin kısıtlanması gibi bir çözümlemeye gidilmesi önerilmektedir. Sur içinde kuzey-güney aksında belirlenen ana akslar ise alana giriş kapıları olan Zindan Kapı, Fetih Kapı, Yerkapı ve Taht-ı Kale Kapısı esas alınmak sureti ile belirlenmiştir. Ayrıca her bir kapının etrafında tescilli ağaçlar da dikkate alınmak sureti ile meydan düzenlemesi yapılması öngörülmektedir.

Ana yaya akslarına, toplu taşıma ağına ve otopark alanlarına bağlı olarak alan için bir dolaşım ağı da önerilmiştir. Genellikle yol en kesitlerinin dar olması nedeni ile tek yön olarak belirlenen akslar ring yapacak ve diğer akslar ile bağlantı kuracak şekilde kurgulanmıştır. Yayalaştırmanın unsurlarından biri de alana gelen ziyaretçilerin toplu gelenler için otobüslerinin, bireysel gelenler için ise araçlarının bırakılacağı ve alanı dışarıdan besleyecek otopark alanlarının oluşturulmasıdır. Bu amaçla sur içindeki ve Hanlar Bölgesi’ndeki mevcut otopark alanları ile imar planı ile önerilen otopark alanları incelenmiş, yeni otopark alanları önerilmiştir. Otopark alanları ile ilgili bilgilere ulaşım master planından ulaşılmıştır. Mevcutta Hanlar Bölgesi ve Bursa Kent Müzesi – Tarihi Defterdarlık Binası çevresinde birçok kapalı otopark bulunmakla birlikte, bu yapıların cephelerinin iyileştirilmesi ve dokuya daha uygun hale getirilmesi kentsel silüet açısından önem taşımaktadır. Bu otoparklar 475 araç kapasiteli Kocaahmet Katlı Otoparkı, 330 araç kapasiteli Nalbantoğlu Katlı Otoparkı, 250 araç kapasiteli Osmangazi Katlı Otoparkı, 210 araç kapasiteli Işık Sokak Katlı Otoparkı, 212 araç kapasiteli Yeşil Katlı Otoparkıdır. Bu otoparklar dışında 300 araç kapasiteli Bıçakçılar Açık Otoparkı bulunmakla birlikte, koruma amaçlı uygulama imar planı ile alanın Kaks: 2.50, Hmaks: 15.50 yapılaşma koşuluna sahip olacak şekilde ticaret alanı olması ön görülmektedir, oysaki bahse konu otopark toplu taşıma araçlarına yakınlığı nedeni ile otopark alanı olarak korunmalıdır.

Şekil: 1/1000 ölçekli koruma amaçlı imar planı yeşil alanlar

Şekil: Önerilen yeşil alanlar

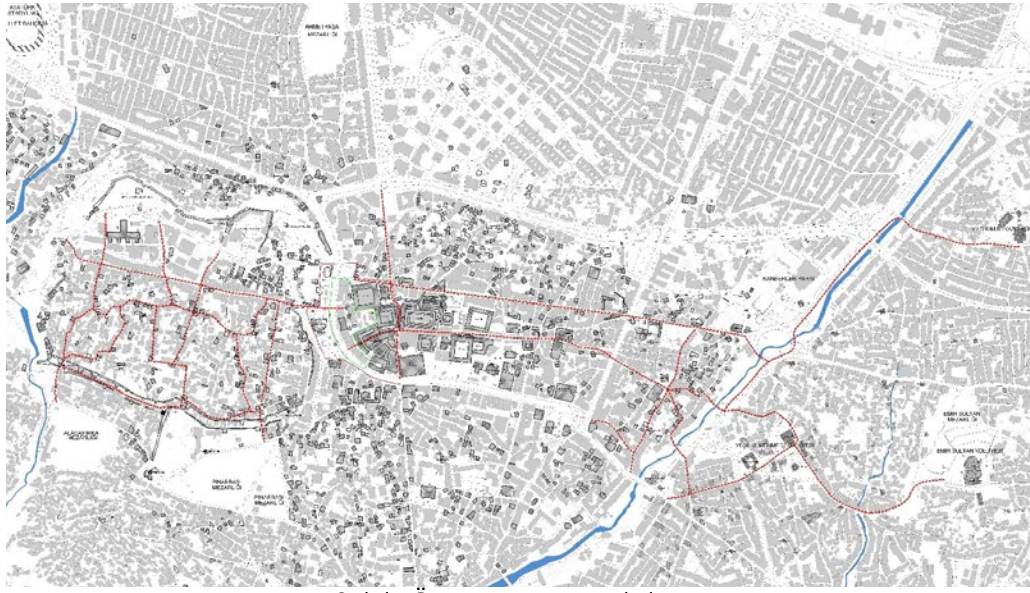
Şekil: Ana yaya aksları ve yayalaştırılmış alanlar

Cumhuriyet Caddesi üzerinde yer alan 3750 metrekare büyüklüğündeki alan ise mevutta otopark alanı olarak kullanılmasına karşın koruma amaçlı uygulama imar planında meydan ve zemin altı otopark kullanımına sahip olacak şekilde planlanmıştır. Alanın imar planına göre düzenlenmesinde bir sakınca görülmemekle birlikte, bu alandaki önemli bir otopark alanıdır ve korunmalıdır. Bu alanlar dışında Zafer Plaza’nın altında 650 araçlık otopark mevcuttur ve Hanlar Bölgesi’nde en fazla kapasiteye sahip otopark alanı da burasıdır. Yine aynı şekilde yarışma alanını alt kotunda kapalı otopark alanı düzenlenebilir. Koruma amaçlı imar planı ile Tahtakale Mahallesi sınırları içerisinde Ahşap Han, Aralık Han ve Hacı Sevinç Cami’nin bulunduğu alanda da 2250 metrekare taban alanına sahip olacak şekilde bir kapalı otopark alanı önerilmiştir. Doğru bir cephe düzenlemesi ile bu alanın da kapalı otopark alanı olarak düzenlenmesi doğru bir karar olarak düşünülmektedir.

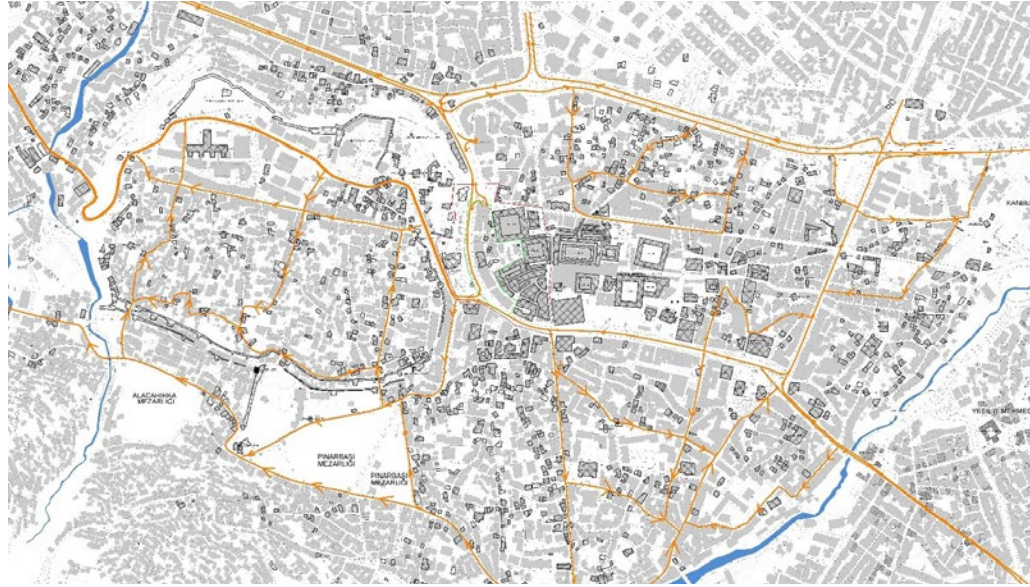
Raylı sistem ile ilgili önerilere üst ölçekte uzun uzun yer verildiğinden bu ölçekte öneri ve mevcut olarak yalnızca gösterilmiştir. Raylı sistem ve toplu taşıma ile ilgili alınan bir değişiklik kararı Balibey Han önünde yer alan ve alanı bölücü etkisi olan durakların Zafer Plaza’nın ve Cumhuriyet Caddesi’nin bulunduğu meydana daha yakın bir noktaya kaydırılmasıdır. Haritada kaldırılan durak yeri kırmızı ile, önerilen yeni durak yeri ise yeşil ile işaretlenmiştir.

Sur içerisinde önerilen yeşil alanlar ile ilgili bir peyzaj düzenlemesi de çalışılmıştır. Çalışmada mevcut düzenlemelere alternatif olarak Hastane Caddesi ve Yiğitler Caddesi ana omurga olarak belirlenmiş, böylelikle hastane yerine önerilen üniversite alanı ile arkeopark ve Tophane bütünleştirilmiştir. Tasarımın öncelikli unsurları sur çevresindeki yeşil alanların bütünleştirilmesi ve konut dokusu ile bağlanmasının yanı sıra ısı adası etkisinin azaltılması, kentin yoğun kullanılan bir bölgesi olması nedeni ile karbondioksit salınımlarını soğuracak açık alanların ve yeşil koridorların oluşturulması, su yüzeyleri ile yutak alanların oluşturulması, kent içerisinde büyük ve aktif kullanılacak yeşil alanların oluşturulmasıdır. Süreç içerisinde raylı sistem ağının genişlemesi ve kent içerisinde toplu taşıma akslarının lastik tekerlek ağırlıklıdan entegre bir raylı sistem ağına dönüşmesi ile projenin daha rahat uygulanabileceği düşünülmektedir. Öte yandan peyzaj düzenlemesi ile mevcut düzenlemeye alternatif olarak sur içerisinde ana ulaşım aksının Orta Pazar Caddesi’ne kaydırılması alandaki mevcut doku ile uyumsuz yapıların dönüşümüne ve alandaki ticari aktivitelerin de canlanmasına neden olacak bir unsur olarak görülmektedir. Peyzaj düzenlemeleri ile ilgili detaylı bilgiler “Peyzaj Planlama ve Tasarımı” başlığı altında detaylı bir biçimde verilmiştir.

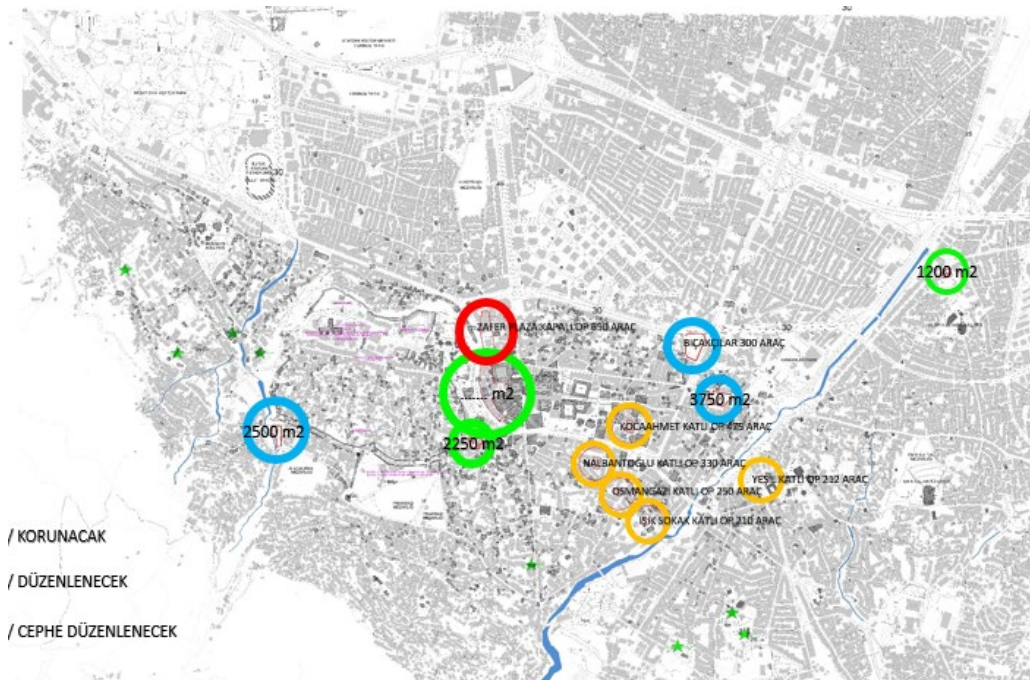
³Koruma amaçlı imar planında bir alt geçit işli olmasına karşın halihazır haritada ve mevcutta yer almamaktadır.

Şekil: Öneri ana yaya aksları

Şekil: Öneri araç dolaşım aks ve yönleri

Şekil: Mevcut ve önerilen otopark alanları

Önerilen yeşil alan düzenlemelerinin gerçekleştirilebilmesi için alanda kamulaştırma yapılması gerekmekte olup, öncelik sur çevresinde gelişme göstermiş ve kentsel sit sınırları dışında kalan, imar planları ile de getirilen kullanımlar doğrultusunda kaldırılması ön görülen yapılara verilmelidir. Bir prestij ve gezinti alanı olarak ortaya çıkacak olan surlar alanın çekiciliğini de artıracaktır. Kamulaştırma yolu ile yeşil alan elde edilmesi kadar önemli bir diğer unsur da yeniden programlanmak sureti ile alanı terk etmesi ön görülen fonksiyonların yeni yatırım alanlarına taşınmasıdır. Bu doğrultuda hastane ve meslek liseleri için kapsamlı bir donatı analizi yapılarak, hizmet etmeleri gereken bölge ve yatak kapasiteleri doğrultusunda ulaşılabilirliği yüksek ve yatırım yapılmamış ancak imar planlarında yerleri ayrılmış alanlara taşınmaları gerekmektedir.

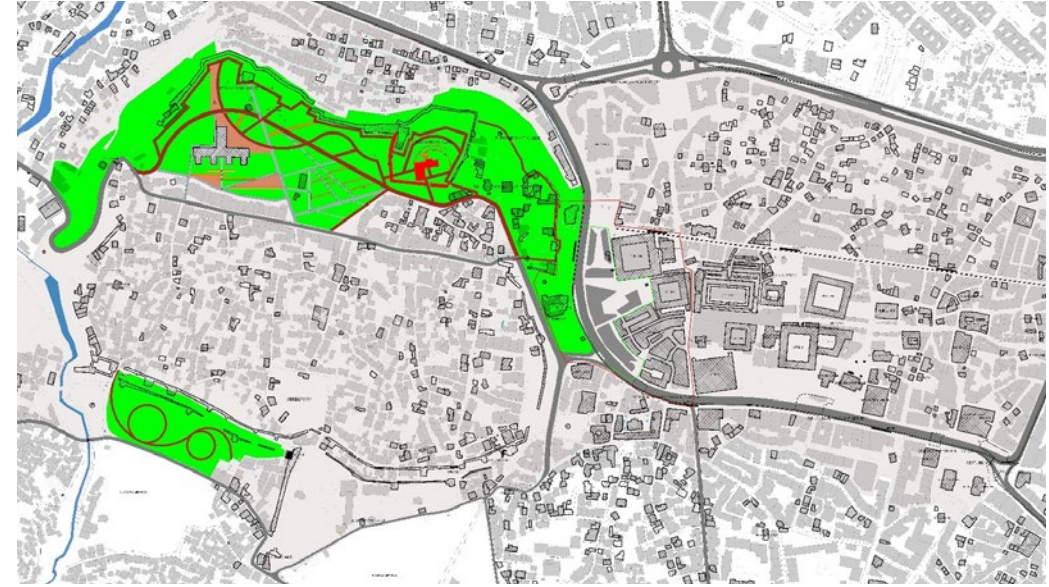
Yarışma alanında önerilen doku ile ilgili 1/500 ölçekli kentsel tasarım çalışması kapsamında bilgi verilecek olmasına karşın, mevcut doku ile ilgili alınan kararlardan bu ölçekte bahsetmek doğru olacaktır. Proje alanı imar planı kararları doğrultusunda meydan alanı olarak belirlenmiş ve mevcuttaki yapıların kamulaştırılması ön görülmüş, buna karşın tescilli yapıların rekonstrüksiyonu ile ilgili proje çalışmaları yapılmış ve şartname ekinde yarışmacılara verilmiştir. Tescilli yapılar ile ilgili meri mevzuat nedeni ile yeniden yapım kararı alınmış olmasına karşın, yarışma alanı ile ilgili internet haberinde bulunan görselden de anlaşılabacağı üzere korunmaları halinde bütüncül bir doku oluşmaksızın tek yapı olarak anlamsız bir biçimde alanda boşlukta yüzecekleri görülmektedir.

Tasarımın çıkış noktası olarak yarışma şartnamesinde de belirtildiği üzere Osmanlı kentlerinde bildiğimiz anlamda büyük ölçekli ve boş meydanların olmaması, hanların etraflarında her zaman bir konut dokusunun bulunması ve avlularının bu bağlamda önemli kamusal alanlar olması sonucu imar planları ile meydan olarak belirlenmiş alanda yeni bir doku önerilmiş, hanlar tarihi kimlikleri ve alanda yer alması ön görülen programlar doğrultusunda yeniden işlevlendirilmiştir. Bu nedenle tescilli olmasına karşın herhangi bir bütünlük arz etmeyen sivil mimari örneği yapıların önerilen yeni doku doğrultusunda var olanların kaldırılması, yerinde olmayanların ise yeniden inşaa edilmemesi öngörülmüştür. Tasarımda yalnızca Merkez Bankası binası korunmuş ve önerilen doku ile bütünleştirilmiştir.

1/500 ölçekli kentsel tasarım projesi ile yarışma alanına ait 1/2000 ölçekli tasarım kararları detaylandırılmış, 1/2000 ölçekteki kararları uygulamaya taşımak üzere yarışma alanında ulaşım-erişim ilişkileri, alan kullanımları, peyzaj tasarımı ve diğer tüm kararları anlatan vaziyet planı, mimari ve açık alan ilişkisini açıklayıcı planlar oluşturulmuştur.

Şekil: Mevcut ve önerilen raylı sistem hatları ve durakları

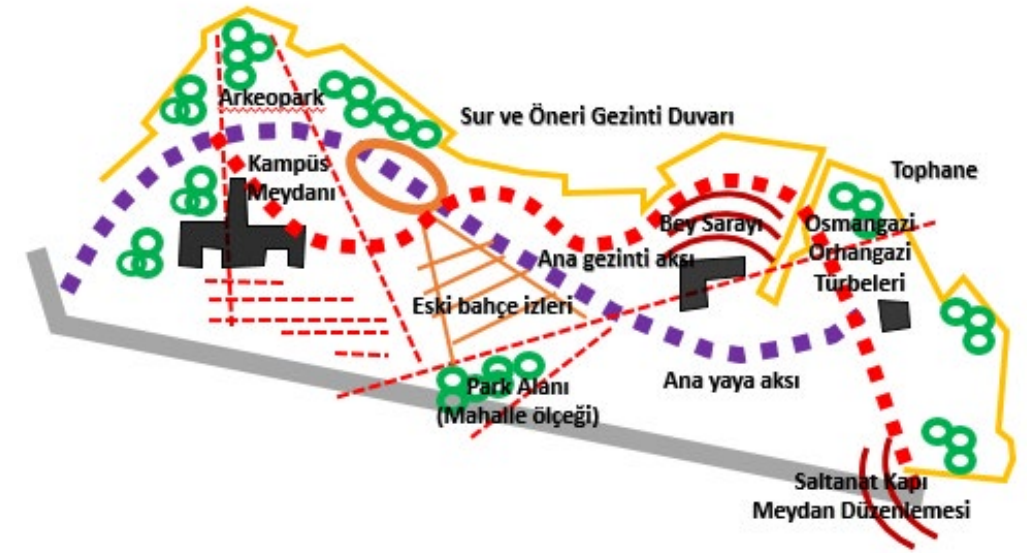
Şekil: Öneri peyzaj düzenlemesi

Şekil: Yarışma Alanı ile ilgili internet haberinde bulunan tasarım görseli (<https://i.internethaber.com/storage/files/images/2019/12/08/28318-mtvkguzot-aeNM.jpg>)

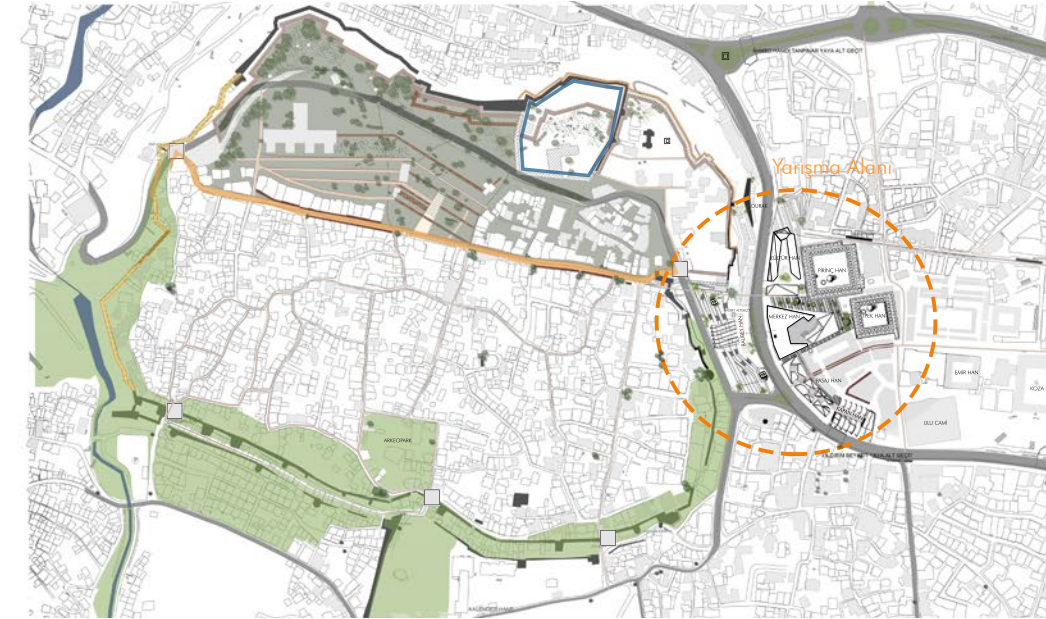
KENTSEL ETKİLEŞİM-ERİŞİLEBİLİRLİK

UNESCO dünya mirasında olan Hanlar Bölgesi için yapılan bu projede, Alanın Ruhu'na uygun tasarımları betimleyen bir "Kentsel Tasarım Rehberi" oluşturmak önemli bir hedeftir. Bu nedenle proje, kent merkezi ölçeğinde bütüncül bir şekilde ele alınmıştır.

Bu amaçla, Kentsel etkileşim niteliğinde bölgesel ölçekte peyzaj bir alt yapı sistemi olarak vurgulanarak kentsel açık ve yeşil alan sistemi oluşturulmuştur. Yaya tabanlı, yürünebilir, erişilebilirliği temel alan bir kentsel tasarım yaklaşımı benimsenmiştir. Bunun için farklı konseptleri içeren yaya aksları ile, kentin imaj bölgelerine ulaşabilirlik ve erişebilirlik sağlanmıştır. Yarışma alanı kapsamında öneri getirilmesi gereken önemli bir konu kentsel ölçekte doğu ve batı bölgeleri arasında sirkülasyonun sağlanmasıdır. Bu noktada, Tophane Bölgesi, Hanlar Bölgesine yakınlığı ve özellikle Tarihi-Kültürel kimliği açısından bu bölge ile adeta ayrılmaz bir bütün oluşturmaktadır. Tophane bölgesinin çevre bölgelere göre topografik olarak üst kotta yer alması, tarihten gelen savunma ihtiyacı nedeniyle içe kapalı bir alan olarak gelişmesi, araç trafiği, kot farkı, sur duvarları gibi etkenlerle Hanlar Bölgesinin Batı yönündeki kent erişimini destekleyeceği yerde zayıflatmaktadır. Kaplıca Kapı ve Saltanat Kapı, doğrudan kente ya da iki sur arası gibi iç şehirle bağlantılı şehrin ana bölümlerine giren, aynı zamanda tekerlekli araçların da geçebileceği genişlikte planlanmış yüksek kapılardır. Genişlikleri, genellikle 3 - 5 m. arasındadır. Bu nedenle, projede özellikle Tophane bölgesinin kente açılan yüzünü oluşturan Kaplıca kapı ve Saltanat Kapı arasındaki mevcut yol, tarihteki yol izine uyan yol genişliğinde Yeşil bir ana aks olarak düşünülmüş olup çevre bölgelerle bağlantıyı sağlayacak bir omurga oluşturulmuştur. Bu yaya aksı temel olmak üzere, Tophane Bölgesinde oluşturulan mimari programlar temel alınarak, ana aksın dışında fonksiyon alanlara erişilebilirliğin sağlandığı tali bir aks da oluşturulmuştur. Özellikle Kültür aksını destekleyen bu aks, planlanan Arkeolojik parklar, "Kampüs alanı", "Gezinti duvarı atelyeler", "OrhanGazi ve Osman Gazi Türbeleri", "Saat kulesi" arasında geçişi sağlamak üzere tasarlanmıştır. Ana aks boyunca endemik türlerin de kullanılacağı, Platanus Orientalis (Çınar) ağırlıklı yol ağaçlandırması ana aksı destekler yapıdadır. İç aks ve Ana aks arasında kalan yeşil alanlarda oluşturulan parsel yapıları, tarihteki bahçe izlerini günümüze taşımaktadır.

Şekil: Öneri peyzaj düzenlemesi

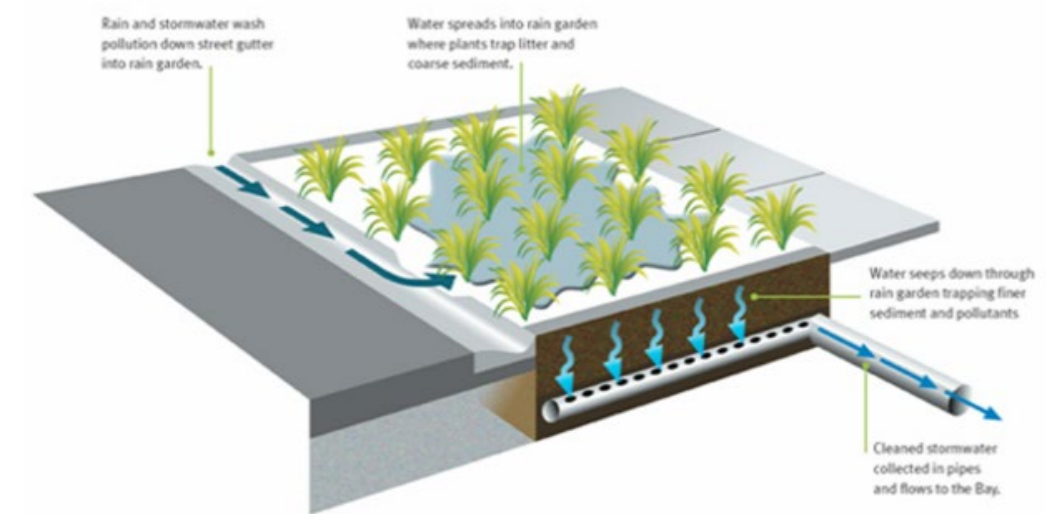
Şekil: Öneri peyzaj düzenlemesi

02. PEYZAJ PLANLAMA VE TASARIMI

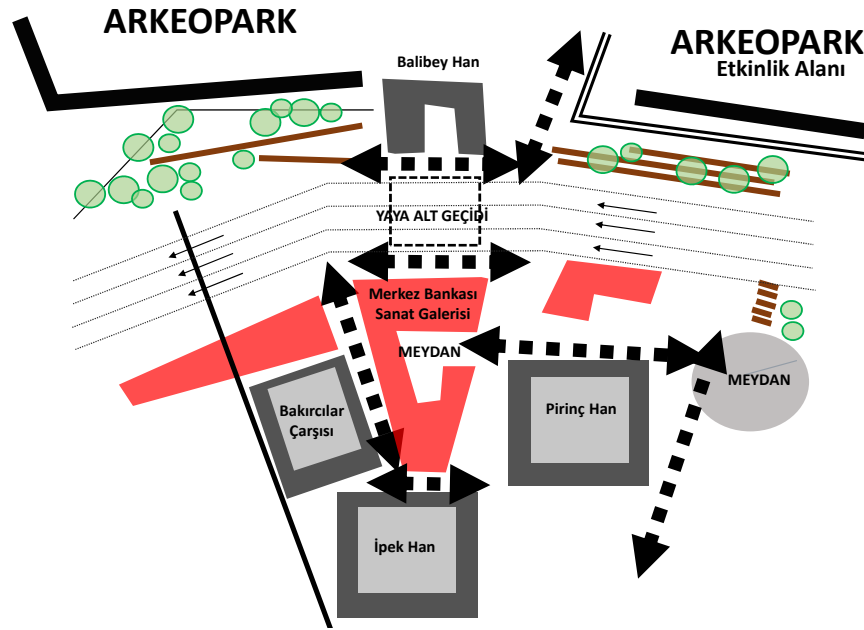
1. KENTSEL ETKİLEŞİM-ERİŞİLEBİLİRLİK
2. EKOSİSTEM HİZMETLERİ
3. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK-YAĞMURSUYU YÖNETİMİ-YENİLENEBİLİR ENERJİ KULLANIMI-DOĞAL VERİLER
4. HANLAR BÖLGESİ TASARIM YAKLAŞIMI

EKOSİSTEM HİZMETLERİ

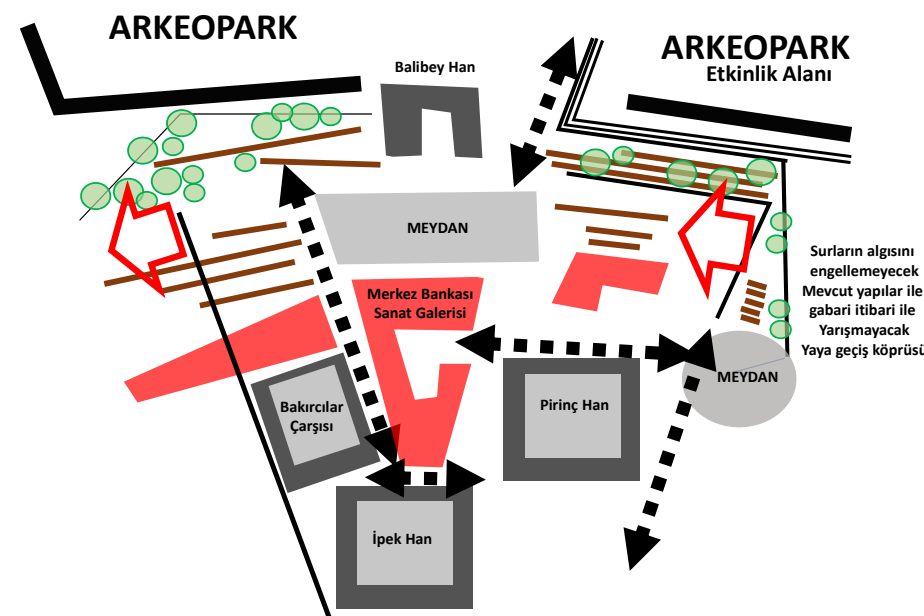
Bursa'da genellikle Akdeniz iklimi hüküm sürüyorsa da Karadeniz ikliminin etkisi görülmektedir. Sıcaklık +42,6°C ile -25,7°C arasında seyretnmektedir. Sanayi ve konut alanları ile ulaşım ağının gelişmesi, dolayısıyla kentin artan enerji talebi fosil yakıt kullanımını arttırmıştır. Bu konuda yapılan bilimsel çalışmalar, arazi örtüsü değişimine bağlı olarak aylık minimum sıcaklıklarda 1,36°C artış meydana geldiğini bildirmektedir. Bu artışların başlangıcı olan 1995-2003 döneminin, aynı zamanda kentsel büyümenin nüfusun etkisinden çok kentin kontrolsüz büyümesine bağlı olduğu, kentsel büyüme ve yayılmanın yerel sıcaklıkları etkilediği konusundaki görüşleri desteklemektedir (Kaynak). Özellikle bu noktada Yeşil Alt Yapı olarak önerilen Kentsel Açık ve Yeşil Alan Sistemi ekosistem hizmetleri açısından mikro iklimlerin oluşturulmasında yardımcı olacaktır. Aynı zamanda seragazi salımlarının atmosferdeki miktarını azaltmada yutak alanların oluşmasına imkan vermektedir.

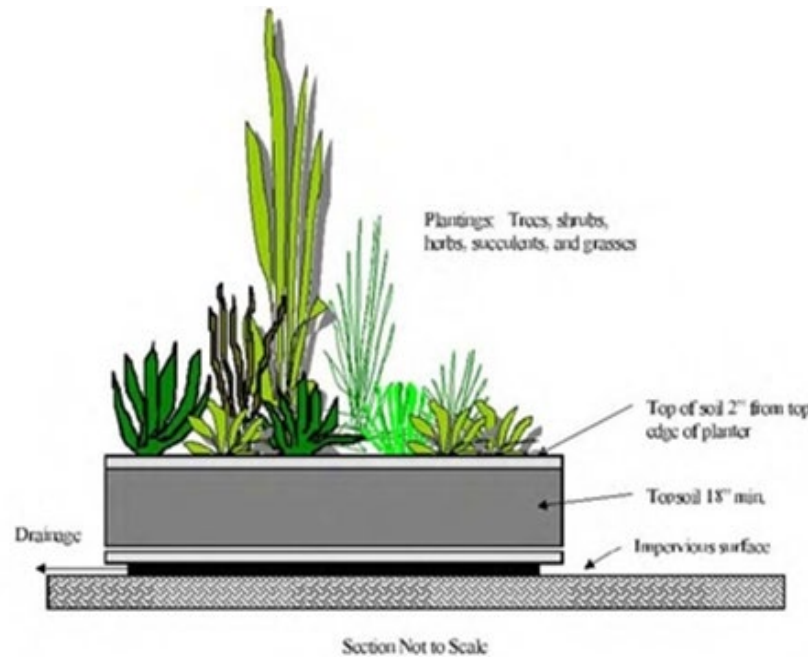
Şekil: Yağmursuyu yönetimi

Şekil: Yarışma alanı mevcut ulaşım sistemiyle yapılan tasarım eskizi

Şekil: Yarışma alanı yolun alt kota alındığı alternatif tasarım eskizi

Şekil: Yağmursuyu yönetimi

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK-YAĞMURSUYU YÖNETİMİ-YENİLENEBİLİR ENERJİ KULLANIMI-DOĞAL VERİLER

Sur Yakın çevresi için peyzaj tasarım yaklaşımı sürdürülebilirlik açısından şu noktalara yoğunlaşmaktadır:

-Su toplama entegrasyonu | Yağmur bahçeleri

-Yenilenebilir enerji kullanımı

Bölgenin yıllık ortalama 113 günü yağışlı geçmektedir. Yıllık ortalama yağış miktarı 706 mm'dir. Ortalama nispi nem % 69 civarındadır. Bu miktar, bölgenin su ihtiyacı açısından konforlu yapısını ortaya koymaktadır. Yağmursuyu yönetimi adına kapsamlı ve sistematik bir uygulamadan ziyade daha esnetilmiş bir düzenlemeye imkan verdiğinden özellikle Sur Duvarlarının yer aldığı alanların Hanlar Bölgesi tarafında yol kotunda yağmur bahçesi tasarlanması yeterli görülmüştür.

Tophane Bölgesini Hanlar bölgesine bağlayan kotta egemen olan doğu ve kuzey doğu bakışındaki sur duvarı alt bölgesinde yer alan mekanlar daha çok poyraz ve gündoğusu rüzgarlarının etkisi altındadır. Bu durum, yamaçlara getirilecek olan mekanların kullanım ve termal fonforunu etkilemektedir. Bu amaçla, bu bölgelerde soğuk ve donlu hava şartlarına dayanabilecek bitki örtüsü önerilmekte, yer yer bitki perdeleriyle korunaklı mekanların oluşturulması hedeflenmektedir.

Bursa toprakları, bilimsel çalışmalardan da incelendiğinde, sadece % 8'i ekime elverişli olmayıp, % 43'ü ormanlarla % 44'ü tarlalar ve % 5'i çayır ve mer'alarla kaplı olduğu görülmektedir. Bu kapsamda, planlama ve tasarımda da mevcut bitki örtüsünde yer alan Olea europaea (Zeytin-Zeytinlik sahalar), makilikler, Carpinus betulus (Gürgen), Tilia tomentosa (Ihlamur), Castanea sativa (Kestane), Alnus glutinosa (Kızılağaç), Fagus sylvatica (Kayın), Qurecus sp. (Meşe), Abies concolor (Gökmar) ve Pinus nigra (Karaçam) dan oluşan bitki örtüsü korunmaktadır. Projede getirilen bitkisel tasarımda da bahsi geçen türler ve mevcut ağaç türleriyle uyumlu bitki türleri tercih edilmiştir.

Tarihi yapıların tekrar canlandırılması için çağdaş yaşamla entegrasyonu olan akıllı donatılar önerilmiştir. Açık alanlar için tasarlanan kentsel donatıların üst örtülerinde kullanılan fotovoltaik panellerle enerji üretiminin sağlanması önerilmektedir. Bu amaçla kent içerisinde barındırdığı farklı varlık alanlarında yer alan devingen, birbirleriyle ilişkili sistemin bir parçası olan kent mobilyaları, hem sürdürülebilir bir planlama ve tasarım, hem de **aktif yaşam** tarzını teşvik edecek biçimde "yenilenebilir enerji tabanlı donatı elemanları" olarak tasarlanmıştır.

HANLAR BÖLGESİ TASARIM YAKLAŞIMI

Yaklaşık 40 kotunda yer alan Saltanat Kapı ile Hanlar bölgesindeki kot farkı, Düşey konumda tasarlanan teras yüzeylerle fonksiyonel olarak değerlendirilmiştir. Ara katlarda oluşturulan hafif konstrüksiyonlu yapılar, sanatsal ve kültürel çalışmalara mekan sağlamakta, aynı zamanda Hanlar bölgesine hakim, panoramik görüşü ile halkın rekreasyon ihtiyacını karşılayacak şekilde tasarlanmıştır.

Bununla beraber alt kotta yer alan tarihi bölge ve eylem alanlarına hakim seyir terası ve amfiteatro alanları için farklı yükseklikler arasında bağlantı ve mekan oluşumuna izin vermektedir. 25 kotundan izohips eğrilerine paralel konumlanan yüzeyler aynı zamanda Meydana bağlanan geçiş alanına da yönelme sağlayacaktır. Oluşturulan arkeopark bir açık hava müzesi halinde işlev görürken aynı zamanda buz pateni, su oyunları, dinlenme ve performans alanlarını barındıran Balibey Önu açık alan bölgesindeki güncel ve günlük kullanımları da desteklemektedir. Bu yaklaşım hanlar bölgesinin tarihi kimliğini sadece bellekteki izleri açısından değil, yaşanan mekanın güçlenmesini ve tarihin günümüz sürecinde de her zaman yinelenildiği ve yenilendiği vurgusunu sağlamaktadır.

Saltanat Kapı'dan başlayarak, Hanlar Bölgesi'ne inen katlarda, hafif konstrüksiyonla oluşturulmuş yüzeyler mevcut bitki örtüsünü ve yamaç stabilizasyonunu koruyarak mekan oluşumuna imkan vermiştir.

Burada sur yapısı peyzajla bütünleştirilmiştir. Topografyanın sunduğu katmanlı yapı geçişlerle, hanlar bölgesine devam ettirilerek yüzeyler arası bir aks oluşturulmuş. Peyzaj aynı zamanda bir altyapı sistemi olarak kurgulanmıştır.

BITKİSEL TASARIMDA KULLANILAN BITKİ TÜRLERİ

Planlama ve tasarımda, mevcut bitki örtüsünde yer alan Olea europaea (Zeytin-Zeytinlik sahalar), makilikler, Carpinus betulus (Gürgen), Tilia tomentosa (Ihlamur), Castanea sativa (Kestane), Alnus glutinosa (Kızılağaç), Fagus sylvatica (Kayın), Qurecus sp. (Meşe), Abies concolor (Gökmar) ve Pinus nigra (Karaçam) dan oluşan bitki örtüsü korunmaktadır. Projede getirilen bitkisel tasarımda da bahsi geçen türler ve mevcut ağaç türleriyle uyumlu bitki türleri tercih edilmiştir. Bazı örnekler şunlardır:

Çocuk oyun alanı gibi gölgeleme fonksiyonu oluşturulması istenen alanlarda ise meyve-çiçek özellikleri nedeniyle de görsel çekiciliği yüksek olan Malus domestica, Prunus cerasifera pissardii, Albizzia julibrissin gibi bitki türleri önerilmektedir.

BITKİ ÖRTÜSÜNE İLİŞKİN BAKIM VE YAPISAL KORUMAYA YÖNELİK ÖNERİLER

Tarihi doku üzerinde kendiliğinden yetişmiş bitkiler zamanla dokuyu parçalayacağı için kesinlikle ayıklanması gerekmektedir. Kesildikten sonra kök sürgünü vererek tekrar ve daha da gelişkin bir şekilde büyümüş ve özellikle sur dokusunu parçalamıştır. Çekirge yoluna doğru olan karayolunda da en belirgin şekilde okunan bu süreç özellikle incir ağaçlarında gözlenmektedir. Burada yer alan incir ağaçları, kale surlarını tahrip ettiği için kesinlikle yok edilmelidir. Kimyasal müdahale ile öncelikle kökleri kurutulduktan sonra bitki artıkları temizlenmeli ve mevcut dokuyu ve sur içindeki yaşantıyı da koruma altına almak gerekmektedir. Büyük bir istinat duvarı görevi gören sur duvarı doğru müdahale kararları güçlendirilmelidir. Sur önünde yetişmiş büyük ağaçların perde yaratanları budanmalı, kökleri sur duvarına yakın olanlar kaldırılmalıdır.

Cercis siliquastrum (Erguvan)

Lagerstromia indica (Oya ağacı)

Platanus Orientalis (Çınar)

Acer negundo (Akçaağaç)

Farklı cins ve türde yerörtücüler

Albizzia Julibrissin (Gülibrişim)

a.KÜLTÜR AKSININ TANIMLANMASI VE KOPUK PARÇALARIN BÜTÜNLEŞTİRİLMESİ

Roma Dönemi önemli bir **kaplıca kenti** olan Bursa; **Osmanlı Devleti**'nin **başkenti** konumundadır. İpek ve Baharat Yolu üzerindeki en önemli duraklardan biri olarak **Dünya Ticaret Merkezi** olarak anılmıştır. Bu önemli kale (savunma), kaplıca, tarım ve dünya ticaret kentinin okunabilmesi için önemli kültür varlıklarını ve bunları birbirine bağlayan tarihi izleri ortaya çıkarılması hedeflenmiştir.

Külliyeler **Kenti** olarak adlandırılabilir **Bursa**, **tasarım stratejisi** olarak, diğer külliyelerin **kaleden görülebildiği bir kentsel aks üzerinde sıralanmıştır**. Merkez kale ele geçirildikten sonra yeniden programlanmış ve dönüştürülmüştür. Daha sonra önce batı sınırı tanımlanarak Çekirge'de Hüdavendigâr Külliyesi kurulmuş ve kaplıca kenti de önemli bir alt merkez haline getirilmiştir. Tüm Osmanlı beyliklerinin kente davet edilmesi hedefi ile kentin doğu sınırını kontrol amacı ile Yıldırım Beyazıt Külliyesi yapılmıştır.

Tasarım stratejisi olarak, **mevcut Bursa kentinin bu önemli kurgusunun anlaşılması ve gündelik yaşamın içine nitelikli bir kentsel omurga olarak yerleştirilmesi bulunmaktadır**.

Kale ve kentin omurgasının düğüm noktalarını oluşturan külliyelerin bir **"Kültür Aksı"** olarak yeniden programlanması ve görünür olması hedeflenmiştir. Bu bağlamda bütünlük ve devamlılığı **"raylı sistem, bisiklet aksı ve yaya yolu"** olarak sağlanan kültür aksı ile **"ilk temas"** Kale Altı/Çarşıbaşı Merkez Durak' tan başlamaktadır.

b. KALE VE İÇ KALENİN KENTİN PRESTİJ ODAĞI OLARAK TANIMLANMASI

Roma, Bizans ve Osmanlı'nın ilk döneminde bir **"Kale Kent"** olarak var olmuştur. **Bursa Kalesi** çevreden yüksek bir düzlük üzerinde kuzey ve yıldız yönünden uçurumlar oluşturarak, Uludağ'ın eteğinde lodos ve doğu rüzgarlarından korunmuş bir konumda yerleşmiştir. 17 kulesi bulunan İç Kale'de Tekfur Sarayı yer almıştır. Kent yöneticilerinin yaşadığı iç kale kentin prestij odağını oluşturmuş, çevresinde önemli yapılar yer almıştır (Tekeli, 1999, s.10). Doğuda Debbahane Kapı, Saltanat Kapı, Hisar Kapı ya da Darphane olarak da adlandırılan kapılar bulunmaktadır. Batıda Muradiye-Çekirge yönünde Kaplıca Kapı yer almaktadır. Hisar'ın güneybatısında Tahte'l Kale'ye (Kale altı-Tahtakale) açılan Yer Kapı bulunmaktadır. Güneyde, Pınarbaşı Kapı ile Zindan Kapı bulunmaktadır (Ouzolu, 1999a, s.49).

03. KENTSEL TASARIM ÖLÇEĞİ

1. MEVCUT KENTSEL TARİHİ DOKUNUN GÖRÜNÜR OLMASI VE KORUNARAK YENİDEN PROGRAMLANMASI

a.KÜLTÜR AKSININ TANIMLANMASI VE KOPUK PARÇALARIN BÜTÜNLEŞTİRİLMESİ

b. KALE VE İÇ KALENİN KENTİN PRESTİJ ODAĞI OLARAK TANIMLANMASI

c. KALE ALTINDAN HANLAR BÖLGESİNE AKIŞI SAĞLAYAN SOKAKLARIN KENTSEL AKSLAR OLARAK PROGRAMLANMASI

Tasarım stratejisi olarak,

- İlk olarak Bursa kent merkezinin **imge değerini** oluşturan ancak günümüzde surların izinin bile görülemeyeceği **kale bölgesi**, sur izinin ortaya konulacağı bir **"gezinti duvarı"** ile desteklenecektir. Bu **"gezinti duvarının"** programı, kale surlarının topografya ile olan stratejik yerini belirgin hale getirmek ve kentin gece ve gündüz silüetlerini yeniden var etmeyi amaçlamaktadır.

- Bu gezinti duvarı kale içinde hafif bir konstrüksiyon ile kale surunun izini sürecektir ve 5 adet **"kale kapısında"** ise küçük birer **"information box /bilgilendirme kutusu"** ile gezintinin kültürel olarak beslenmesi sağlanacaktır. **Kaplıca Kapı, Yer Kapı, Pınarbaşı Kapı ile Zindan Kapı ise "gezinti duvarının"** desteklediği programlarla gündelik hayata katılacaktır.

• **Kale içi** ; Bizans, Roma ve Osmanlı dönemlerinde yönetimin yeri olarak yeniden görünür kılınacak zemin örgütlenmeleri ile **“prestij meydanı”** olarak kente kazandırılacaktır. Eski iç kale sur izleri ve farklı uygarlıklar zamanında yeniden programlanan **Bey Sarayı ve Medresenin** zemin izleri “kentsel bir alt meydan” olarak kale içi gezintisine eklenerek okunur kılınacaktır.

•Yarışma projesi kapsamında görünürlüğü ortaya çıkarılacak olan **Hisar Kapı ve dönemin tek 3 katlı hanı olan Bali Bey Han** arası bir “kentsel odak ve seyir mekânı” haline getirilecektir.

•Hisar kapıdan Çekirge yönüne doğru Bursa Ticaret Aksı’nın önemli bir parçasını oluşturan **Ortapazar Caddesi** yeniden programlanması önerilerek, Kaplıca Kapaıya kadar olan bölümü kentsel aksın güçlendirildiği bir “**ticaret ve kültür sanat caddesi**” bir zemin izi olarak belirlenilecektir.

•Hisar içinde buluna arkeolojik alan korunacak ve **Hastahane Yapısı** yeniden programlanarak “**Arkeoloji ve Tasarım Fakültesine**” çevrilecek, **Bursa kentinin en prestijli alanı gündelik hayat ile yeniden ilişkilendirilecektir.**

•Orhan Gazi Külliyesinin olduğu alan “**tören alanı olarak**” setlencek ve gezinti aksından ayrılacaktır.

c. KALE ALTINDAN HANLAR BÖLGESİNE AKIŞI SAĞLAYAN SOKAKLARIN KENTSEL AKSLAR OLARAK PROGRAMLANMASI

Ortapazar Caddesi- Bursa Kale Surlarını Takiben Haraççı Sokak ve Bilecik Sokak Aksı:

- Bursa kalesinin önemli ticaret omurgasını oluşturan Ortapazar Caddesi yeniden programlanarak ticaret ve kültür sanat caddesine;
- Saltanat kapısının olduğu alan, bir düğüm noktası olarak “meydan ve seyir alanına;
- Bursa kalesi surunu takip eden **HARAÇÇI Sokağın**, merdiven ve teraslarla örgütlenen bir geçiş aksına;
- Yarışma proje alanında bulunan Bilecik Sokak ise; yeni tasarlanan hanların programlarını destekleyen açık alan düzenlemeleri ile, **Butik Otel** olarak yeniden programlanan **Pirinç Hanın avlusuna** saplanmaktadır.

II.Osman Caddesi -Balibey Han ve İpek Sokak Aksı:

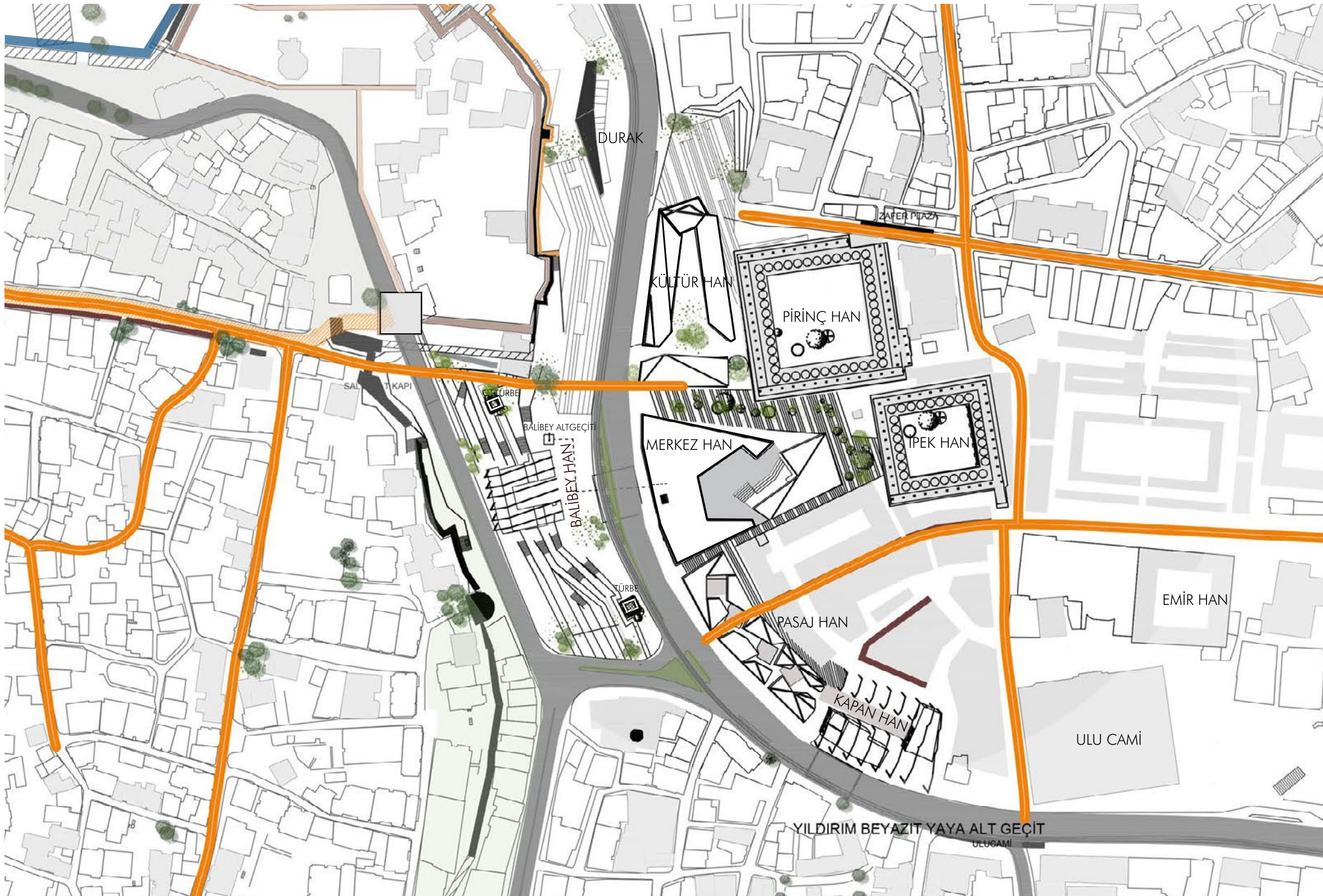
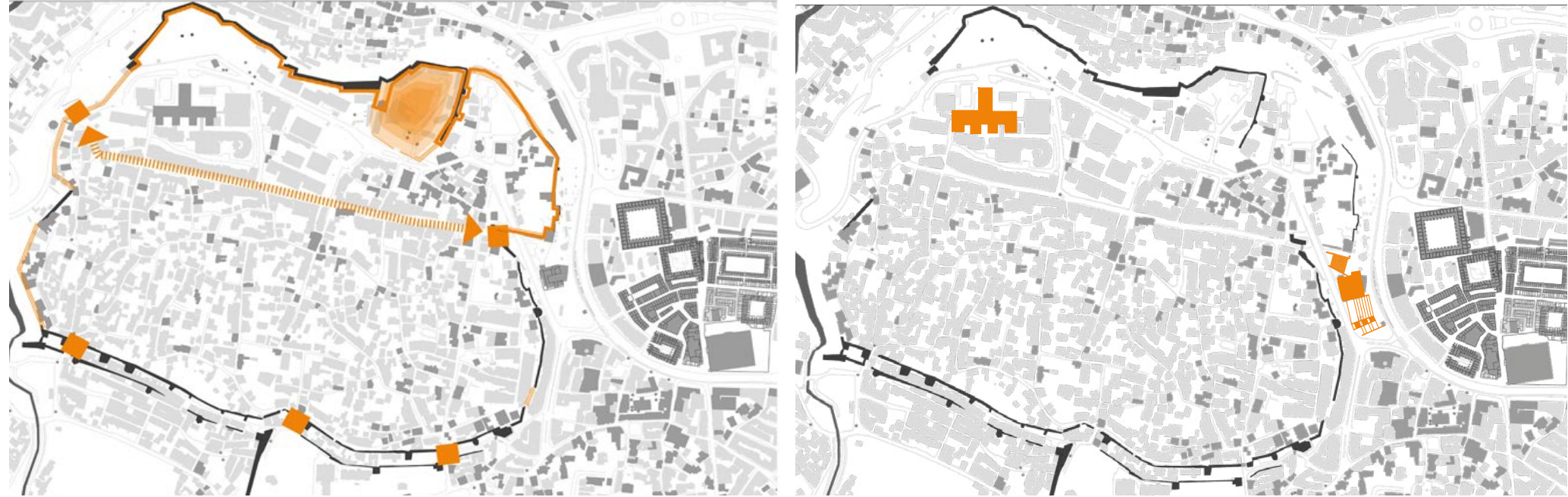
- Bursa Kalesi Saltanat /Hünkâr Kapısı’nın önünde bulunan “**meydan ve seyir alanın**”dan “kent müzesi” olarak yeniden programlanan “Balibey Han’ına;
- Hanın içinde bulunduğu yeşil alanın da teraslanarak kentin nitelikli bir buluşma ve seyir parkına dönüştürüldüğü alandan
- Tasarlanan çok programlı han ve çarşıların arasından sızan **İpek Sokak** ile **ye-rel ipeğin** özel tasarımlarla ve defilerle dünyaya sunulduğu bir merkez bir **Moda Okulu ve Tasarım Atölyesi** olan İpek Han’a ulaşılmaktadır.

Kazım Baykal Caddesi-Bakırcılar Aralığı Sokak Aksı:

- Bali Bey Kent Müzesi**’nin içinde bulunduğu parkı izleyerek, kentin en eski çarşı sokaklarından bir olan Bakırcılar Aralığı Sokağa gelindiğinde, proje kapsamında önerilen farklı modüllerden oluşan dükkân tasarımları ve zemin düzenlemeleri
- Eski/yeni diyalektiği yeniden kurgulanmaya çalışılmıştır.

Çakır hamam kavşağı- küfeciler sokağı aksı;

- Yeni Tasarlanan Çarşı Han Ve Kapan Han** arasından Ulucami’ye kadar uzanan aks, Kapan Han önünde genişerek bir **alt meydan** oluşturmaktadır.

a.TARİHİ ODAKLARIN YENİDEN PROGRAMLANMASI

14. yüzyılın ikinci yarısında kale dışında **bedesten merkezli bir çarşı sistemi** oluşmuş ve kentin gelişme dinamiğini ve kimliğini belirleyen güçlü bir **odak noktası** haline gelmiştir. 16. yüzyılın ortalarına kadar yoğun bir yapılaşma içinde olmuştur. 19. yüzyılın ikinci yarısında kentin Osmanlı modernitesinin etkisi altında değişimler başlamıştır. Cumhuriyet döneminde ise, özellikle 1950'lerde yaşanan kentleşme ve 1970'lerde sanayileşmenin etkisiyle bölgede bir dönüşüm yaşanmıştır. Yarışmanın konusu da olan Çarşıbaşı Bölgesi'nin de bulunduğu bu alandaki en önemli odak ise, **Bursa Kalesi'nin Çarşı Hanlar Bölgesi'ne açılan kapısı olan Hisar Kapısı ve yarışma alanı ile olan teması** olmaktadır.

b. DÜĞÜMLENEN ODAK MEYDANLAR

•Kültür Meydanı

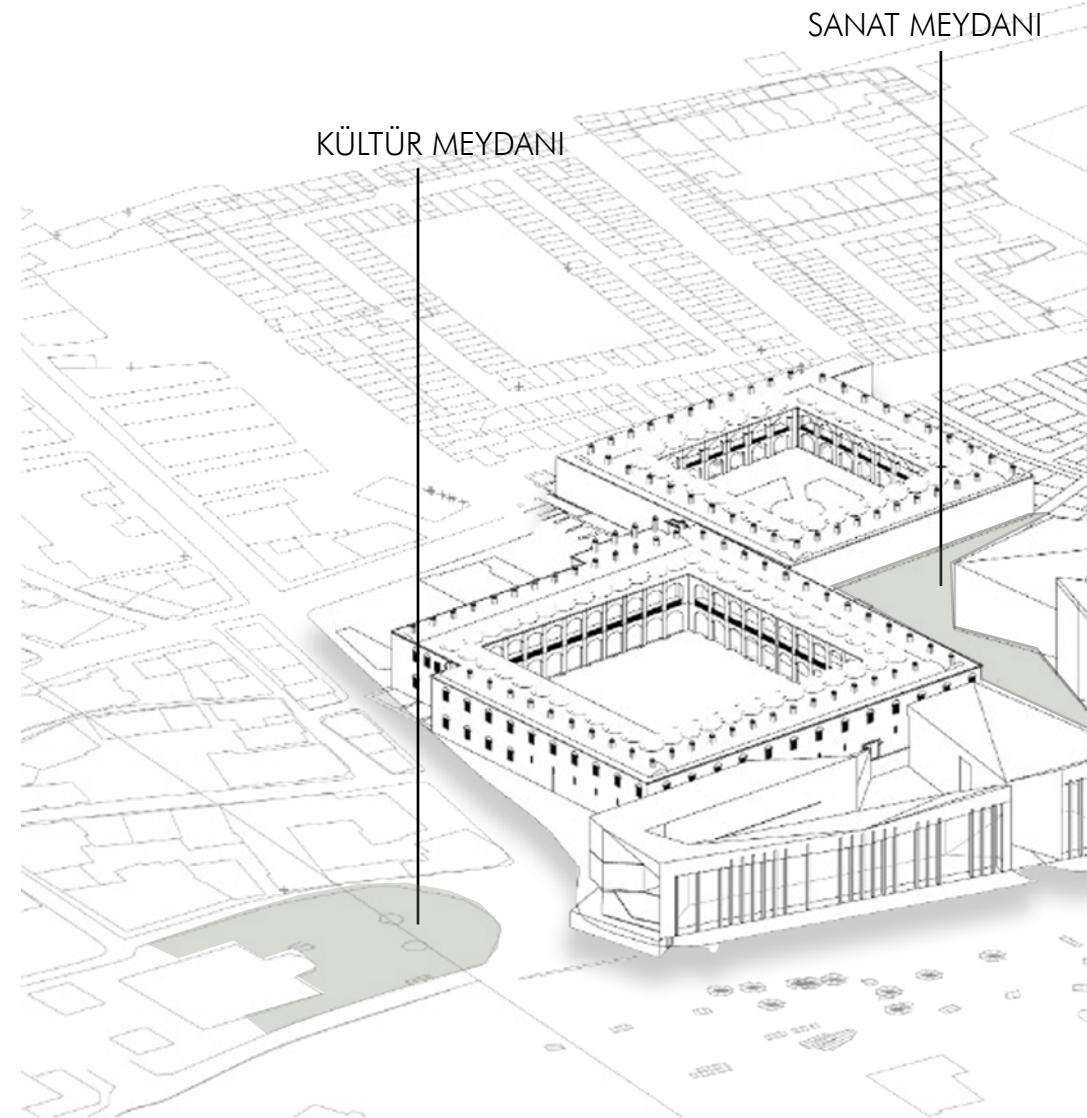
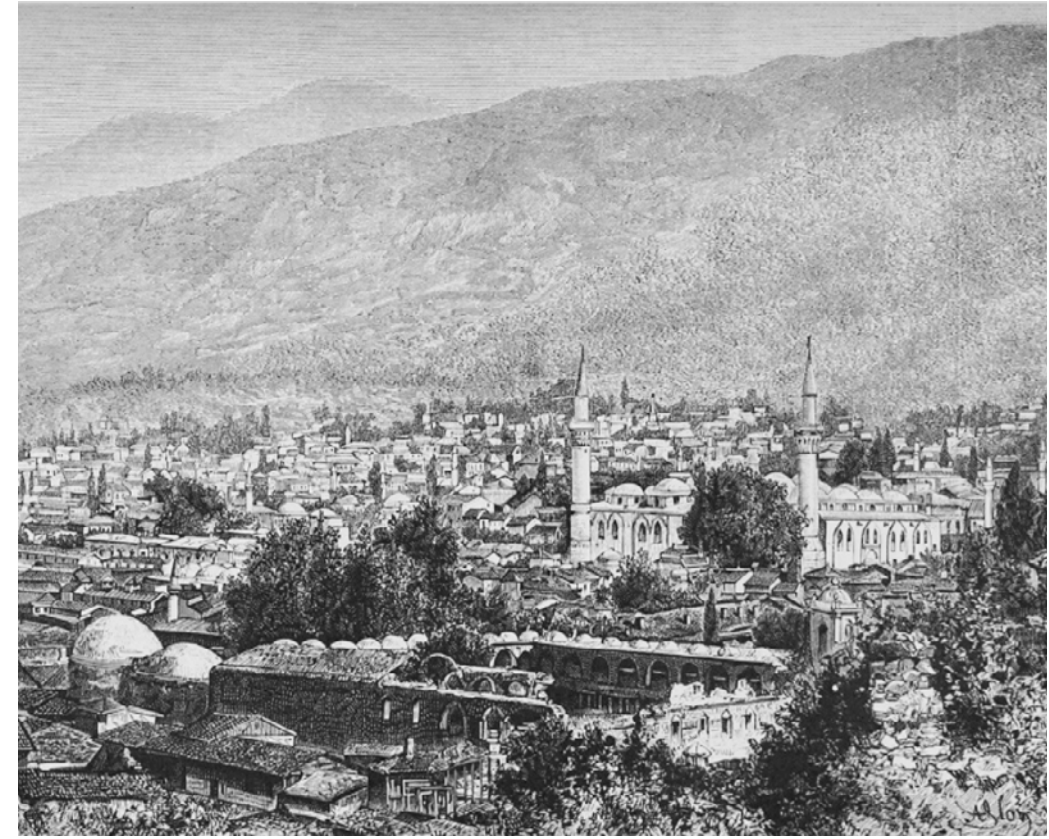
Proje alanının sınırını ve ana çerperini oluşturan Cemal Nadir Caddesi ve Kalburcular Sokağın, Cumhuriyet Caddesi ile kesiştikleri noktada, alan sadece bir tramvay yolu ve çarşıya giriş alanı olarak değil, bir odak olarak ele alınmış ve **"Kültür Meydanı"** olarak isimlendirilmiştir. Bu alan hem işlek bir cadde olan Cemal Nadir Caddesindeki trafikten **Kültür Han'ın** bir arkad ile yayayı yarı kamusal bir alanı çekerek , yaya dolaşımını nitelikli bir hale dönüştürüldüğü aksı; hem de butik otel olarak yeniden programlanan **Pirinç Han** ve yeni tasarlanan Kültür Han'ın Kalburcular Sokağı da besleyen geçirgen yüzündeki kafe restaurant programları ile oluşan yaya akışını karşılamaktadır. **Bu meydan Bursa Kalesi'ne çok iyi manzara veren bir yerde olduğu için , zemin düzenlemeleri hem manzarayı hem de burada olabilecek her tür konser, buluşma ,aktivite odaklı programlara ortam sağlayacak bir yapıda tasarlanmıştır.**

•Balibey Han Meydanı

Proje alanının en bağlayıcı yapılarından bir olan Balibey Han'ın içinden gelen aks II.Osman Caddesi ve Cemal Nadir Caddesi arasındaki bağlantıyı kurmaktadır. Balibey bölgenin tek 3 katlı tarihi han yapısı olmakta ve konumlandığı yer itibari ile de Bursa Kalesi'nin önünde çok prestijli bir yerde durmaktadır. Bu bağlamda proje kapsamında **Balibey Han** yeniden programlanarak **kent kütüphanesine** dönüştürülmüştür. Farklı kotlardan alana çıkışı olan yapı, mevcut hali iyileştirilerek ve eski dokusunun izlerinin okunduğu bir sınıra çekilerek geçirgen bir örtü ile örtülmüştür. Alandaki Okçu Baba Türbesi ve Gazi Timurtaş Paşa Türbesi'nin de içinde bulunduğu alan **daha nitelikli bir seyir ve buluşma park/mezdan programı** yüklenerek **Balibey Han'ı Meydan'ı** olarak tanımlanmıştır.

•Sanat Meydanı

Balibey Han'ın dan proje alanına giden iki aks bulunmaktadır. Biri Balibey Kent Kütüphanesi'nin yanından **Merkez Sanat Alt Geçidi** ile **Merkez Han avlusu** ve oradan **Sanat Meydanı'na** giden ; diğeri ise **Cemal Nadir Caddesi'nden** geçerek **İpek Sokak** aksı ile **Sanat Meydanı'na** giden akslardır. İpek kenti ve dünya ticaret kentlerinden biri olan Bursa'yı, yeniden **kentsel belleği ile buluşturmak ve sahip olduğu kültürel mirası nitelikli ve tanınır hale getirebilmek** için bu meydanı çevreleyen en önemli sınır yapı **İpek Han'dır**. İpek han Çelebi Mehmet Dönemi (1415-1521) 'nde yapılmıştır. Bursa'da ipek alıp satan ve bunların büküm işlerini yapan kazzazlar, bu hanın iki tarafında yer alan dükkanlarda çalıştıkları için hana **Büyük Kazzazhane** denilmiştir (Dalsar, 1960, s.256). İpek tüccarları ve iplikçilerin kullandığı han, aynı zamanda konaklama amacı ile de kullanılmıştır (Yenen, 1987, s.157). **İpek Han'ı yeniden programlayarak ipek ve keten ağıtlıklı tasarımların hem ünlü modacıların atölyeleri gibi kullanıldığı hem de bir moda okulu ve merkezi olarak yeniden işlevlendirildiği bir tasarım önerilmiştir.**

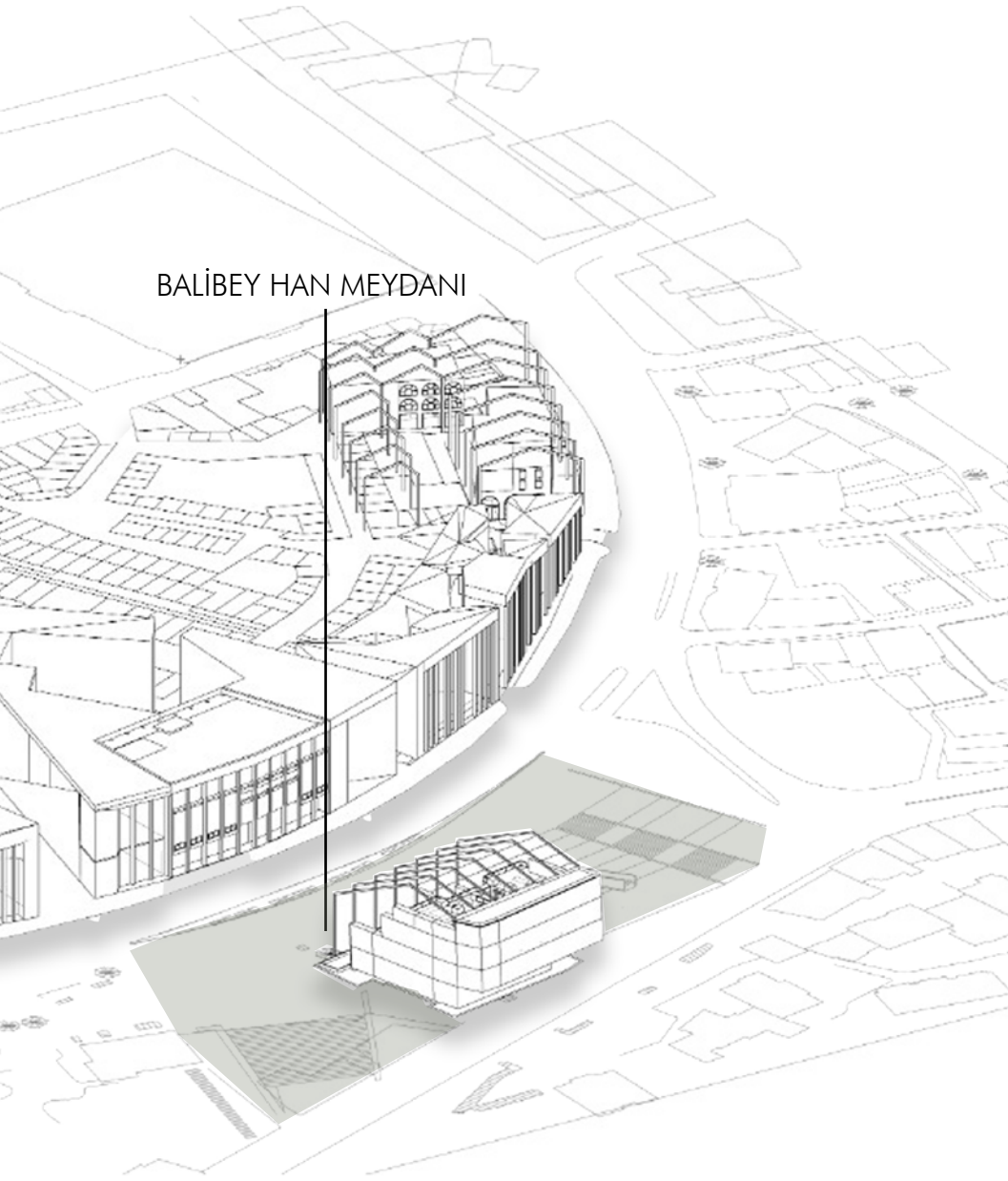
04. MİMARİ ÖLÇEK

1. AÇIK ALAN KURGUSU

a.TARİHİ ODAKLARIN YENİDEN PROGRAMLANMASI

b. DÜĞÜMLENEN ODAK MEYDANLAR

İpek Han'ın avlusu özel defileler için; kente açık defileler için ise ipek hanın avlusu ve sanat meydanı birlikte kullanılabilen bir platform olarak düşünülmüştür. Sanat meydanına açılan **oda tiyatrosu**, meydanı **açık fuaye alanı** olarak da kullanılabilecektir.

• Sokakların Kentsel Omurgaya Eklemlenmesi Cemal Nadir Caddesi | Arkadlı Süreklilik

Yoğun bir trafik aksına sahip olan Cemal Nadir Caddesi'ne yüzü olan eski yapılar ve yarışmanın konusunu oluşturan yeni çok programlı hanların, **Bursa Han-lar Bölgesi kentsel doku sistemine entegre** olması için, yaya akışını sürekli hale getirecek 2.5 m lik bir **arkadlı sistem** oluşturulmuştur. Oluşturulan bu yarı kamusal aks sayesinde, caddeye açılan tüm yapıla birbiri ile de ilişki kurabilir hale gelmiştir.

Cumhuriyet Caddesi | Tarihi Çarşı Eşik Mekan

Yaya ve tramvay ulaşım çözümleri getirilmiş olan aks, **Bursa Kalesi** ile bulunduğu **Cemal Nadir Caddesi'ne** çarptığı an, birbirinden kopuk kavşak adacıklarına parçalanmaktadır. Bu noktada yaya akışının sonlandığı nokta genişletilerek proje kapsamında **Kültür Meydanı** olarak tanımlanmıştır.

Bilecik sokak | Sanat Atölyeleri

Balıbey Han Kent Kütüphanesi'ni karşılayan Bilecik Sokak , Kültür ve Merkez Han'a cephe veren **sanat atölyeleri** ile üretim ve alışverişin bir arada örgütlen-diği bir **çarşı sokağı** haline getirilmiştir. Bu anlamda hanlar **üretim ve alışve-rişin bir arada yapıldığı ve "öğrenme/pekiştirme/özenme vb" eylemlere** neden olabileceği düşünülen bir yaya geçişi olarak düşünülmektedir. Bu sokak geçmişinde de çok prestijli bir konaklama yapısı olan **Pirinç Han'** da son bul-maktadır.

İpek Sokak | Sanat ve Defile Sokağı

Cemal Nadir Caddesi'nden İpek Han'a giden bu sokak üzerinde ise, "yeni **Merkez Han ve Pasaj Han**" bulunmaktadır. Üretim ve alışverişin bu aksta da gündelik hayatın bir parçası olması hedeflenmiş, sokak kötü dükkan /atölye çep-erleri ile ilişkilendirilmiştir.

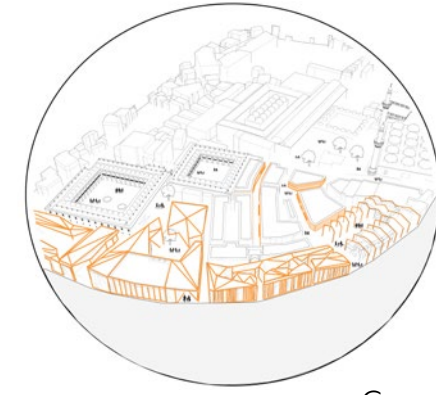
Bakırcılar Sokağı | Eski Dükkan Yeni Kepenk

Uluslararası bir dünya ticaret kenti olduğu zamanda kurulan çarşı sisteminde her sokak üretimi ile adlandırılmaktaydı. Bu sokaklarda maden işçiliği ile ilgili za-naatlara çok sayıda çarşı bulunmaktaydı.

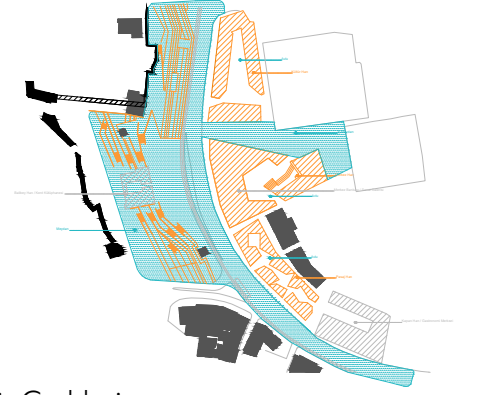
Bakırcı ve demirci çarşıları ile bıçakçı, saraç, nalbant, ineci ve kuyumcu dükkan-ları Bursa Çarşısı'nda yer almıştır.

Proje alanında bulunan ve günümüze kadar ulaşabilen Bakırcılar Çarşısı için Set-sini, şunları belirtmiştir: "...**Bakır işleme sanatına aşinalıkları eskidir. Bakırla yaptıkları muhteşem ileri hiçbir milletinkiyle karşılaştıramayız. Kalaycılık konusunda gösterdikleri hüner olağanüstü ayrıca.**" Bu bağlamda yapılan **kötü cephe müdahaleleri sökülerek, öneri olarak sunulan yeni cephe vitrin mimari ekleri ile hem kepenk hem de tezgah olarak da kullanıla-bilecek bir sistem** kurulmuştur. Eski çarşı sistemlerinin yeni bir yorumu olarak adlandırmak mümkündür.

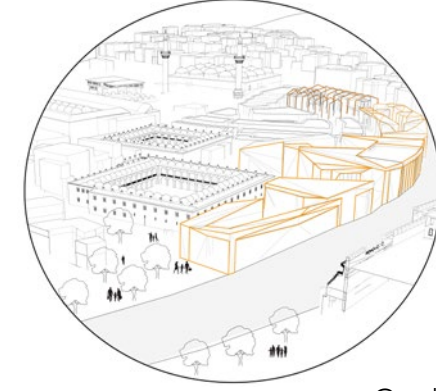
Bursa'da bu dönemde yapılan **dükkanlar ahşap ve tek katlıdır**. Genellikle tek cepheli, kapısı sokağa veya caddeye açılan **tek mekanlı** ünitelerdir. Buralar-da, ticaret kadar üretim yapıldığı da görülmektedir. **Dükkanların, bir kanadı aşağıya ve diğeri yukarıya doğru açıldığında, üstte saçak, altta malları sergilemek için tezgâh haline gelen ahşap panjurları bulunmaktadır**. Bu yapılardan bazılarının, çok küçük olmaları nedeniyle "hücre" ve "dolap" olarak adlandırıldıkları da görülmektedir. (Cerasi, 2001, s.123).

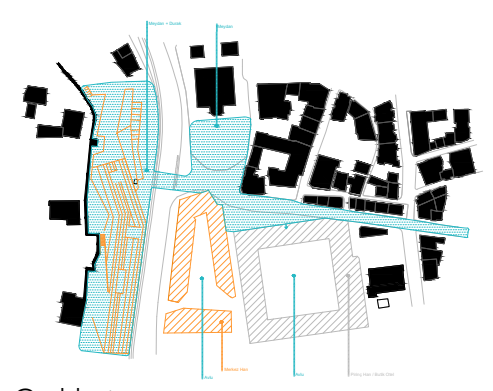
Cemal Nadir Caddesi

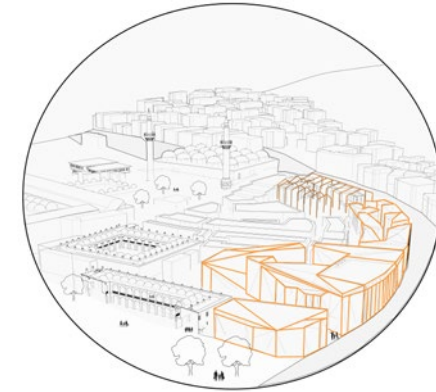
Cumhuriyet Caddesi

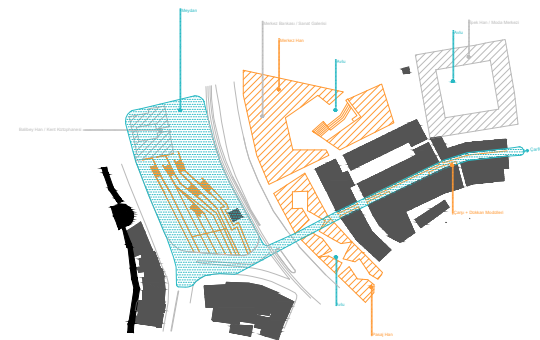
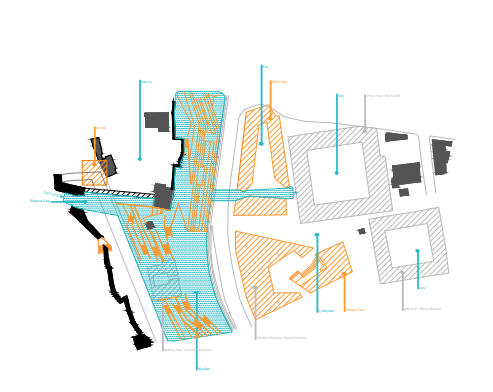
Bilecik Sokak

İpek Sokak

Bakırcılar Sokağı

05. ÖNERİ YAPILAR

1. ESKİ YAPI YENİ PROGRAM
2. ESKİ YAPI YENİ EK
3. YENİ YAPI

ESKİ YAPI YENİ PROGRAM

•Bursa Gureba Hastanesi | Arkeoloji ve Mimarlık Tasarım Fakültesi

Bursa'da tüm çevrenin ihtiyacına cevap verebilecek bir hastane yaptırabilmek için eski saray (Devlet Hastanesinin karşısındaki çamlık alan) diye anılan yerdeki Damat Efendi Konağı'nı kamulaştırılarak onarma çalışmaları başlatıldı. Böylece Bursa Gureba Hastanesi, **Bursa'nın ilk modern sağlık kurumu** ve aynı zamanda **Türkiye'nin de ilk "Devlet Hastanesi"** olarak tarihe geçti (Baykal 1986). Gureba Hastanesi 1952'de Özel İdare'ye mal edilen Memleket Hastanesi aynı sene Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından satın alındı ve "Memleket Hastanesi" oldu (Baykal 1986). Ahmet Vefik Paşa'nın yaptırdığı ilk hastane binası 1956 yılında bir yangın sonucu harap oldu ve yıkıldı (İrgil 2003). Bugünkü adıyla Bursa Devlet Hastanesi, 7 katlı ana bina, 5 katlı C-Blok (eski kolej binası), 1200 m² lik poliklinik binası, 4 katlı acil servis binası, 5 katlı 200 yataklı Çekirge fizik tedavi birimi, Hürriyet ve Heykel poliklinikleri ile toplam 900 yatak kapasitesine sahip bir hastane olarak hizmet vermeye devam etmektedir.

•Pirinç Han | Butik Otel

Pirinç Han (Han-ı Cedid-i Sani, Han-ı Cedid-i Evvel), II. Bayezid tarafından 1490 yılında başlanıp, 1508 yılında bitirilmiştir. **II. Bayezid'in İstanbul'daki cami ve imaretine gelir sağlamak amacıyla yaptırılmıştır** (Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 1983)

Günümüzde hanın kuzeyi çapraz olarak Cumhuriyet Caddesi ile kesilmiştir. Kare bir plana sahiptir. Alt katta 47 oda, üst katta ikisi kapı üstüne rastlayan birbirine balı 4 oda olmak üzere toplam 50 oda bulunmaktadır (Yüksel, 1989, s.78). Hanın ortasında yer aldığı bilinen mescit, günümüzde bulunmamaktadır (şekil 4.45). Develikli ve ahırlıdır. Pirinç Han'ın güney cephesine bir kapı açılmıştır.

E. Çelebi, 1640'da Pirinç Han'ı şu şekilde anlatmaktadır: "...Yüzsekiz han vardır; en önemlisi ise demir kapıları, geniş, bir ahır ve iki yüz odası olan Pirinç Han'dır. Aynı büyüklükteki ipek Han'da ipek müfettişi ikamet eder. İpekten yılda üç yüz kese gümrük vergisi elde edilir..." (Lowry, 2004, s.68).

•İpek Han | Moda Merkezi ve Tasarım Atölyeleri

Çelebi Mehmet Dönemi (1415-1521) :

İpek Han, Bedestenin batısında, Pirinç Han alışverişlerin yapıldığı bir yer olmanın ötesinde, ipek tüccarlarının oturacakları bir yer olarak da kullanılmıştır (Dalsar, 1960, s.256). Bursa'da ipek alıp satan ve bunların büküm işlerini yapan kazazlar, bu hanın iki tarafında yer alan dükkanlarda çalıştıkları için hana **Büyük Kazazhane** denilmiştir (Dalsar, 1960, s.256). İpek tüccarları ve iplikçilerin kullandığı han, aynı zamanda konaklama amacı ile de kullanılmıştır (Yenen, 1987, s.157). Bursa hanlarının çoğunda konaklama yapılmamıştır. Ancak sadece çok zengin tüccar ve gezginler kalabilmiştir. 1655 yılında J.Thevenot ile 1701 yılında E. D. Chishull, Bursa'ya geldiklerinde İpek Han'da kalmıştır.

Günümüzde hanın özgün kısmından sadece batı bölümü bulunmaktadır. Batı yönünde yer alan alt kat revakları çapraz tonoz, üst kat revakları kubbe, odalar ise beşik tonozla örtülüdür. Avlunun ortasında, bugün ortadan kalkmış olan 12 köşeli bir mescidin bulunduğu bilinmektedir (şekil 4.12).

Han, günümüzde gelinlik diken terzi atölyeleri ile giysi satan esnaf tarafından kullanılmaktadır.

ESKİ YAPI YENİ EK

• Balibey Hanı | Kent Kütüphanesi

II.Bayezid Dönemi (1481-1512):

Balibey Han, Hamza Bey'in oğlu Bali Bey tarafından(öl:1493) Yenişehir'deki **mescit ve imaretine gelir getirmek amacıyla yaptırılmıştır** (Dalsar, 1960, s.260; Kadı Sicilleri No:252, s.45), (şekil 4.40). Günümüzde Bali Bey Hanı'nın mülkiyeti Belediye'ye devredilmiştir.

Balibey restorasyondan sonra **döneminin tek 3 katlı hanı** olma değerini yitirdiği gibi, **niteliksiz betonarme ekler ve parçalı yapının kimliğinden uzak örtüler** sonucunda tanınmaz hale gelmiştir. Balibey Han **kent kütüphanesi** fonksiyonu ile, niteliksiz **ekler kaldırılacak**, yapının **strüktürü okunur kılınacak** ve **tarihi ortamın tamamının anlaşılabilceği**, tek bir **hafif, yarı geçirgen örtü** ile tarihi değerini hissettirecektir. Böylece **Bursa Kalesi**'nin ana giriş kapılarından, **Hisar Kapı, surlar ve Balibey Han**'nın bütünleyiciliği ve peyzajı tarihi **Bursa kentini karşılayan cephelerden** biri olacaktır.

• Kapan Han | Gastronomi Merkezi ve Hal Binası

I.Murat Dönemi (1359-1389):

Kapan Han, Atatürk Caddesi üzerinde bulunan han, I. Murat tarafından **artan tarım ürünlerinin pazarlanabilmesi için** 14. yüzyılın ikinci yarısında yaptırılmıştır (Dara, 2000, s.70). Kentin tüketim gereksinimi için köylünün sunduğu tarımsal ürünlerin vergileri Kapan Han'da alınmış, dağıtım ve satışı yapılmıştır.

Günümüzde üzeri tonoz örtülü girişi ile kuzey kolundan birkaç oda kalmıştır. 17. yüzyılda tüccarlarının kullandığı hanın bir kısmı misafirhane olarak da kullanılmış, 1614,1684 ve 1749 yıllarında tamir edilmiştir.

Yarışma kapsamında olmamakla birlikte Bursa Hanlar Bölgesi'nin önemli bir yapısı olup modern imar yönetmelikleri ve uygulamaları yüzünden parçalanmış ve günümüze özgün halinden çok küçük bir parçası gelebilmiştir. Bu bağlamda Kapan Han'ın zemin izleri korunarak han programı ile ilişkisi olmayan programlar temizlenmiştir. Çelik ve cam malzemelerin getirdiği olanaklarla han hem görünür hale getirilmiş hem de korunmuştur. Yüklenen gastronomi merkezi ve hal programı ile tasarlanan aksın düğümlendiği bir nokta olmuştur.

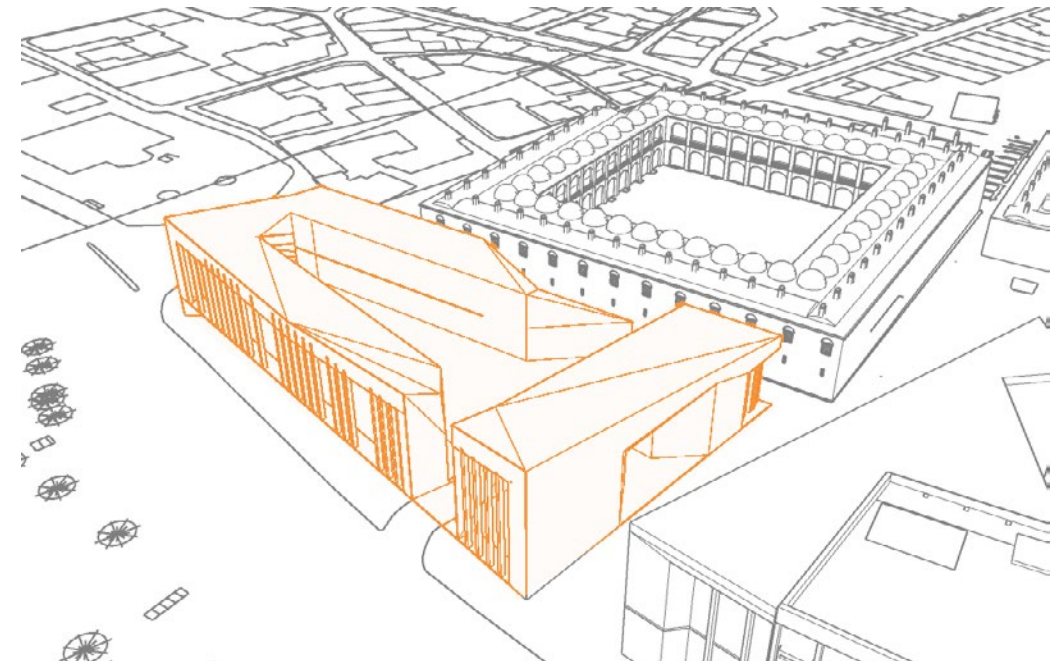

Balibey Han

YENİ YAPI

• Kültür Han

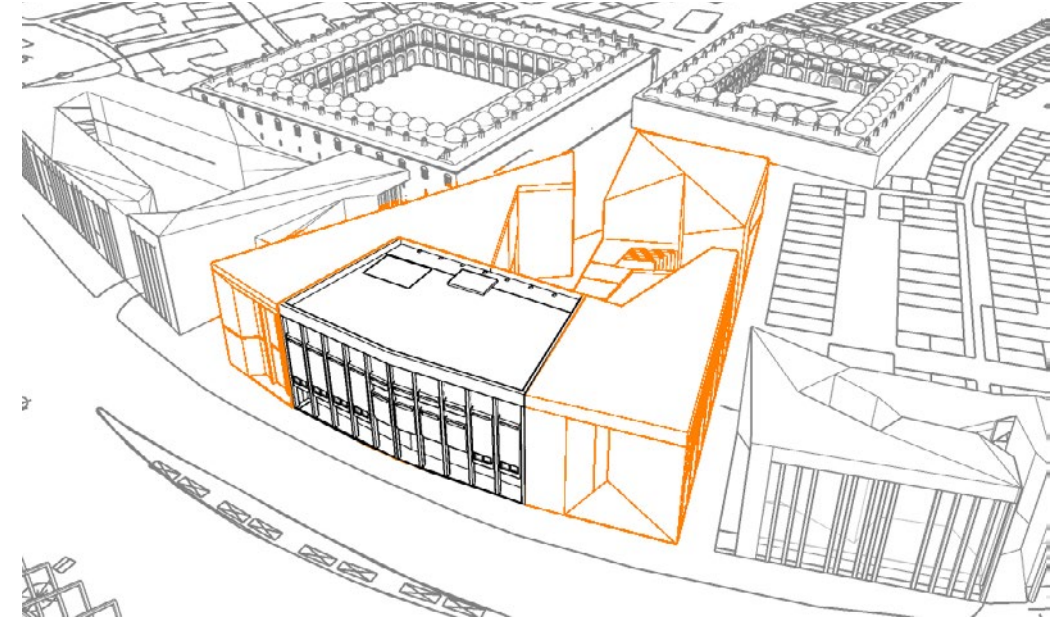
Cumhuriyet Caddesi' ne bakan cephesi hemen arkasında bulunan Pirinç Han'ın kotunu yakalamakta ve cephede yer yer açılan yarıklarla **Pirinç Han'ı görünür kılmaktadır**. Cephe alan kültür han içerisinde restoran ve kafe programlarını barındırmaktadır. **Çok programlı bir avluya sahiptir.** Pirinç Han'a bakan cephesinde yerel saray yemeklerinin tadılabildiği bir restoran yer almaktadır. Kültür Meydan'a bakan cephesinde ise sanatı gündelik yaşamla buluşturan bir sanat galerisi ve diğer uçta bir kafe programı **Pirinç Han, Kültür Han ve Kültür Meydanı**'na hizmet sunmaktadır.

Kültür Han

• Merkez Han

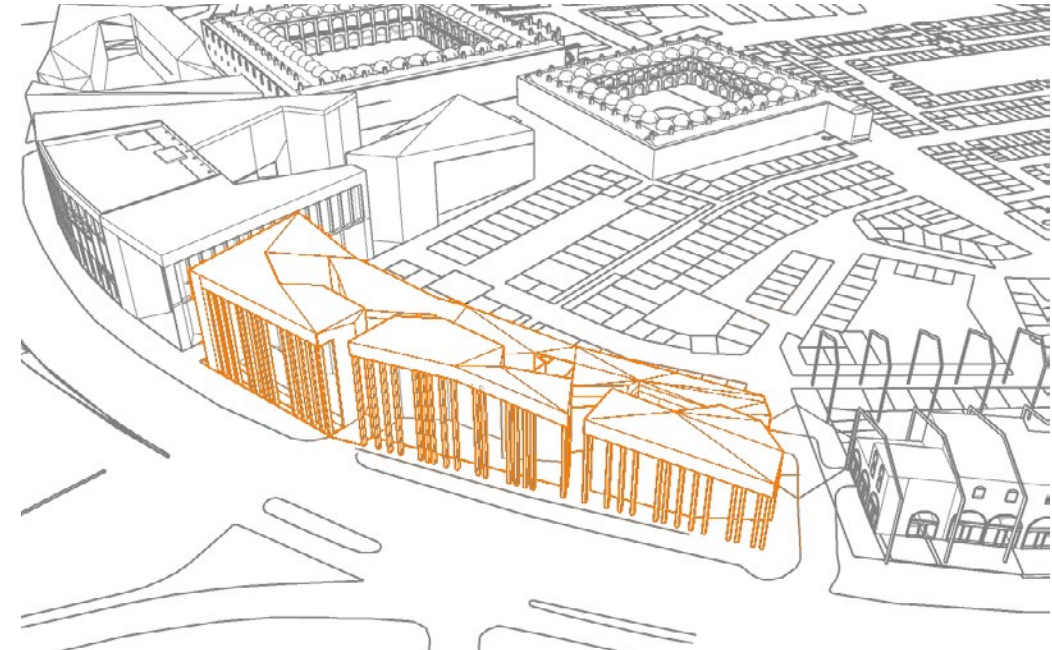
Yarışmanın konusu olan **Merkez Bankası**'nı merkeze alan bir yapıdır. Mevcutta Balibey Han ve Merkez Bankası arasında bulunan **altgeçit yeniden programlanarak Balibey Kent Kütüphanesi ve Merkez Bankası Sergi Salonu arasında bir kültür geçitine** dönüştürülmüştür. Sergi salonu yarı açık ve kapalı iki kısımdan oluşmaktadır. Yarı açık kısımda alt geçit ve sergi salonu bütünleşmiştir. **Çok programlı** olan bu handa da oda tiyatrosu, sergi, atölyeler ve dükkan bulunmaktadır. **Seçilen bu programlar Merkez Han ve çeperlerini gündelik yaşamla birleştiren arakesit yüzlere sahiptir.** Merkez Han'ın İpek Han'la arasında kalan kentsel boşluk ise bir **Sanat Meydanı** olarak programlanmıştır.

Merkez Han

• Pasaj Han

Cumhuriyet Caddesi ve Hanlar Bölgesi'nin tarihi dokusu arasında bulunan han, geçirgen yapısıyla tarihi dokuyu ve caddeyi birbirine bağlayan bir tasarıma sahiptir. Parçalı tasarımı dolayısıyla pasaj olarak nitelendirilmektedir. **Çok programlı** bir yapıya sahip olan han dükkan, atölye ve çarşı işlevlerini barındırmaktadır.

Pasaj Han

Kapan Han

Balibey Han | Restorasyon Öncesi

Kapan Han | Mevcut Dış Cephe

Bakırcılar Sokağı | 1800'lü Yıllar

Balibey Han | Restorasyon Sonrası

Kapan Han | Mevcut İç Avlu

Bakırcılar Sokağı | Günümüz

Balibey Han | Tasarım Önerisi

Kapan Han | Tasarım Önerisi

Bakırcılar Sokağı | Tasarım Önerisi

